

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XI.

Celovec, petek, 30. november 1956

Štev. 48 (762)

Napad na Egipt razcepil zapadno trojico

Prvič po zadnji vpjni se je zgodilo, da je med zapadnimi velesilami — Ameriko, Anglijo, Francijo — nastala nevarna razpoka odprtih nesoglasij. Po napadu na Egipt sta se namreč Anglija in Francija znašli popolnoma osamljeni, ker se je njun tretji partner Amerika od vsega početka postavil na stran tistih držav, ki so anglo-francosko-izraelsko akcijo na Bližnjem vzhodu ostro obsodile in zahtevale takojšen umik agresorskih čet z egiptskega ozemlja.

Nesporazum med zapadno trojico je šel celo tako daleč, da sta se Anglija in Francija več ali manj odkrito pritoževali nad zadržanjem Amerike, angleški tisk pa smatra ameriškega prezidenta Eisenhowerja za »državnega sovražnika štev. 1«. Hkrati tako v Parizu kot tudi v Londonu z gotovo zaskrbljenostjo poudarjajo potrebo po zopetni vzpostavitvi zapadnega soglasja, vendar doslej niso imeli preveč uspeha, marveč jim je dal Eisenhower nedvoumen odgovor, da v trenutni situaciji ne vidi potrebe po razgovorih med vladnimi predsedniki treh zapadnih velesil. Zelo vznemirljivo je vplival na angleške in francoske politike tudi ameriški sklep, da Amerika pri svoji pomoči v petrolejski krizi, ki jo je prav tako povzročil napad na Egipt, Anglije in Francije tako dolgo ne bo upoštevala, dokler bo sta imeli imenovani državi svoje čete na egiptskem ozemlju.

Občuten udarec je prizadejala anglo-francoski politiki na Bližnjem vzhodu tudi Glavna skupščina OZN, ki je z izglasitvejo azijsko-afriške resolucije ponovno zahtevala takojšen umik napadalnih čet iz Egipta. Da se je za resolucijo izrekel tudi ameriški predstavnik, je Anglijo in Francijo le še bolj prizadelo, ker sta morali spoznati, da Amerika nikakor ni pripravljena, pomagati anglo-francoski zavojeni politiki iz zagate, v katero je zašla z izpodbetelnim napadom na Egipt. V tem smislu je treba razumeti tudi vesti iz Londona, kjer da je baje že padla odlo-

čitev o umiku anglo-francoskih čet z egiptskega ozemlja še pred božičem. Če je prišlo do tega sklepa kljub večajočemu se odporu v okviru vladne konservativne stranke proti brezpogojni izpraznitvi Egipta, je samo toliko bolj značilno za mučni položaj, v katerem sta se znašli vladi v Parizu in Londonu.

Medtem pa se tako v Kairu kot v Washingtonu nadaljujejo prizadevanja za dejanski umik napadalnih čet iz Egipta,

ker je egiptski oddelek za informacije javil vesti o novih anglo-francoskih izkrcavanjih v Port Saidu. Egiptski zunanji minister je v tej zvezi izjavil, da bi morali Združeni narodi uporabiti silo, če se angleške, francoske in izraelske čete ne bi umaknile z egiptskega ozemlja. Minister je dodal, da bi bil Egipt po umiku napadalnih čet pripravljen, da v okviru OZN razpravlja o sporazumu za trajen mir z Izraelom.

Egipt bo zahteval odškodnino

Oboroženi napad Anglije, Francije in Izraela na Egipt je zahteval velike žrtve in povzročil ogromno škodo. Zdaj name-rava egiptska vlada od treh držav, ki so se udeležile napada, zahtevati popravilo vse povzročene škode. Vodja političnega kabineta egiptskega predsednika Ali Sabri je v tej zvezi poudaril, da ne zadostuje, če napadalci samo opustijo sovražnosti in umaknejo svoje čete z egiptskega ozemlja, ker če ne bodo obenem tudi kaznovani, bo lahko Egipt znova žrtev podobnih napadov.

Egiptska vlada je že izdala odločbo o imenovanju posebnih odborov v vseh delih države, ki naj ugotovijo višino škode, prizadejane namreč agresijo. Sodijo, da znaša škoda več sto milijonov egiptskih funtov.

Prav tako je egiptska vlada objavila tudi posebno izjavo, v kateri odkriva vrsto dogodkov v okviru napada. Iz teh podatkov je razvidno, da je bil napad na

Egipt pripravljen že več mesecev in da je bil izveden na podlagi točnega sporazuma med Izraelom in Anglijo ter Francijo. Nadalje govorijo objavljeni podatki o barbarskem ravnanju agresorjev nad egiptskim prebivalstvom in je egiptska vlada poslala OZN posnetke in filme o »zverinskih početjih, s katerimi je okupator poteptal vse človeške pravice«. Od OZN zahteva, da bi morali biti napadalci primerno kaznovani.

Po napadu na Egipt je egiptska vlada zasegla premoženje angleških in francoskih družb, kar pa je močno razburilo duhove v Parizu in Londonu. V Parizu poudarjajo, da je ta ukrep »v nasprotju z zakonitostjo in pravico«, pri tem pa očitno pozabljajo, da je v prvi vrsti prav njihov barbarski napad na Egipt v kričečem nasprotju z zakonitostjo in s pravico. Egipt namerava zaseženo premoženje v danem primeru porabiti za odškodnino žrtvam agresije in za povračilo prizadejane škode.

Madžarska se bori z gospodarskimi težavami

Na Madžarskem se še vedno borijo z velikimi gospodarskimi težavami, ki so jih povzročili krvavi dogodki v oktobru. Stavke so v glavnem sicer končane, vendar še ni uspelo, da bi v polni meri nadaljevali s proizvodnjo, kajti povsod primanjkuje surovin in električne energije.

Poleg gospodarskih težkoč pa slej ko prej tudi drugevrstni dogodki ovirajo zopetno vzpostavitev popolne pomiritve in reda v deželi. Posebno usodno so vplivali na razmerje med ljudstvom in vlado zadnji dogodki okoli bivšega ministrskega predsednika Imre Nagya in ostalih madžarskih državljanov, ki so se v začetku novembra zatekli v jugoslovansko poslaništvo v Budimpešti. Skupino teh ljudi so

Ob državnem prazniku FLRJ

O priliki državnega praznika FLRJ dne 29. novembra 1956 je na predvečer v slavnostni dvorani Trgovinske zbornice v Celovcu poslovodeči predstavnik Generalnega konzulata, konzul g. Mladen Devidé s soprogo priredil svečan sprejem, katerega so se udeležili številni predstavniki političnega, gospodarskega in kulturnega življenja na Koroškem.

Isti dan predpoldne je g. konzul Devidé v prostorih Generalnega konzulata svečano podaril Slovenski prosvetni zvezi večje število knjig. Za darilo se je ob prisotnosti upravnega odbora SPZ zahvalil predsednik SPZ.

namreč dne 22. novembra, ko so po sklenitvi jugoslovansko-madžarskega sporazuma, s katerim jim je madžarska vlada zagotovila svobodno pot na domove, po odhodu iz jugoslovanskega predstavništva odvedli na sovjetsko komando in od tam v Romunijo.

Ta dogodek je izzval tako na Madžarskem kakor tudi v svetu silno ogorčenje, Jugoslavija pa je pri madžarski in sovjetski vladi vložila oster protest proti kršitvi medsebojnega sporazuma. Z madžarske strani so skušali ustvariti videz, da so Imre Nagy in njegova skupina prostovoljno odšli v Romunijo, vendar je naletelo tako tolmačenje na gluha ušesa, ker je Nagy že med svojim bivanjem v jugoslovanskem poslaništvu zavrnil načrt, da bi šel v Romunijo. Na tem dejstvu tudi ni mogel ničesar spremeniti ministrski predsednik Kadar, ki je trdil, da je odpotoval Nagy v Romunijo na podlagi sporazuma, ker da je želel odpotovati v socialistično deželo.

Predsednik vlade Kadar je ob tej priložnosti govoril tudi o nalogah njegove vlade in dejal, da je treba najprej vzpostaviti mir in red, potem šele bo mogoče govoriti o razširitvi vlade in o umiku sovjetskih čet iz Madžarske. V zapadnih krogih pripisujejo njegov ostri nastop dejstvu, da bivata v Budimpešti Berijev naslednik Serov in bivši ministrski predsednik Malenkov. V Združenih narodih pa se medtem trudijo, da bi omogočili glavnemu tajniku Hammarskjöldu informativni obisk na Madžarskem.

Socialistična stranka Avstrije je imela svoj letni kongres

Prve tri dni tega tedna je imela Socialistična stranka Avstrije svoj letošnji kongres na Dunaju.

V poročilu o delu in politiki stranke je notranji minister Helmer napovedal nove metode v političnem vodstvu in usmerjanju, ki naj bi s prilagoditvijo socialističnih idej spoznanju sedanosti pridobile stranki nove pristaše. Dr. Pittermann je govoril o avstrijskih notranjepolitičnih vprašanjih. Poudaril je potrebo nadaljevanja koalicijske politike z Ljudsko stranko, kritiziral podrejen vloga parlamenta, se zavzel za ohranitev podpravljenosti ključne industrije kot podlago za samostojnost in neodvisnost države, Socialistično stranko pa je označil kot »svetovnonazorno strpno politično bojno skupnost, ki hoče zboljšati socialni položaj delovnih ljudi z mirnim preoblikovanjem sedanjega družbenega reda«. Vicekancler dr. Schärff, ki se je šele tik pred kongresom vrnil s svojega večtedenskega poto-vanja po Aziji, je govoril o osvobodilnem boju azijskih narodov proti kolonializmu ter o tem, kako se v njihovem političnem in gospodarskem življenju in razvoju uveljavljajo ideje demokratičnega socializma.

V osem točk obsegajočih smernicah za bodoče delo je kongres med drugim podčrtal vlogo Socialistične stranke pri obnovi avstrijske republike ter poudaril, da se stranka priznava k obstoječi ustavi z njenim demokratično republikanskim zna-

čajem in da bo branila avstrijsko nevtralnost. V zelo ostri obliki se je kongres distanciral od komunizma, češ da med njim in demokratičnim socializmom ni nobenega duhovnega sorodstva. V smernicah je nadalje nakazanih tudi nekaj podrobnih socialno-političnih vprašanj in način, kako si stranka predstavlja njihovo reševanje v bodočem razvoju. Končno se je kongres zavzel za politično in gospodarsko združevanje vseh dežel v naddržavne skupnosti kot najboljšo pot k ohranitvi miru in svobode človeka.

Pri izvolitvi novega vodstva Socialistične stranke je kongres razblinil domneve in napovedi o možnosti večjih sprememb in pomladitve v vodstvu stranke. V glavnem je kongres spet izvolil dosedanje vodstvo z nekaterimi premiki oseb v posameznih vodstvenih organih stranke. Vicekancler dr. Schärff je spet postal predsednik, minister Waldbrunner pa ni več centralni sekretar, temveč sta to mesto zavzela Probst in Piberger. Koroško zastopa v predsedstvu spet deželni glavar Wedenig, v nadzorstvu pa poslanec Populorum.

V prvih komentarjih po zaključku kongresa ugotavljajo nekateri meščanski listi, da se Socialistična stranka v svojih smernicah odpoveduje levičarskemu radikalizmu, da je zaključila svoje marksistično obdobje in da si je na kongresu ponovno začrtala revizionistično razvojno pot.

Slovinci na Goriškem bobo volili liste enotnosti

Na Goriškem bodo 16. decembra pokrajinske in občinske volitve. Borba za glasove volivcev je že v polnem teku. Od političnih prvakov italijanskih strank je v Gorici nastopil kot govornik najprej tajnik socialno-demokratske stranke Matteotti, ki je v glavnem polemiziral s klerikalci in z desnico ter prikazal tudi pomen socialističnega združevanja, ki se v Italiji postopoma uresničuje. Dan pozneje je v Gorici govoril politični tajnik demokratske stranke Fanfani, ki je svoja izvajanja v glavnem naperil proti komunizmu. Iz obeh govorov je bilo razvidno, da so tudi za upravne volitve uporabni in kot kulisa zelo dobrodošli dogodki na Madžarskem. Med drugimi je za govornika v Gorici napovedan tudi socialnodemokratski prvak Saragat.

Za naše bralce je predvsem zanimivo, da bo pri občinskih volitvah v Gorici nastopila tudi »Lista naprednih Slovencev«, v treh podeželskih slovenskih občinah — v Dobrobo, Sovodnjah in Števerjanu — pa so postavili kandidatne liste »Občinske enotnosti«. Za pokrajinske volitve pa so napredni Slovenci postavili svoje kandidate v štirih volilnih okrožjih: goriške pokrajine, v drugih volilnih okrožjih pa bodo napredni Slovenci oddali svoj glas kandidatom naprednih le-

vičarskih strank, prav tako pa tudi pri občinskih volitvah v tistih občinah, v katerih niso postavili svojih list. V Gorici kandidira za pokrajinske volitve podpredsednik »Slovenske kulturno-gospodarske zveze« Nanut, tajnik te organizacije Černe pa v dobrdobskem volilnem okrožju. Nosilec »Liste naprednih Slovencev« pri občinskih volitvah v Gorici pa je predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze dr. L. Mermolja.

V goriški javnosti je vzbudilo precej pozornosti dejstvo, da kandidira na Listi naprednih Slovencev tudi bivši občinski in pokrajinski svetovalec Bratuš, ki je bil pri prejšnjih volitvah izvoljen na listi tako imenovane »Slovenske demokratske zveze«. Svojo odločitev je Bratuš kot neodvisni kandidat na »Listi naprednih Slovencev« pojasnil v odprtem pismu, iz katerega izhaja, da se ne strinja s Slovincem na Goriškem škodljivo politiko vodstva slovenskih liberalcev in klerikalcev, ki s »Slovensko demokrat-sko zvezo« in »Slovensko katoliško skupnostjo« v vseh odločilnih vprašanjih podpira demokratičnemu in naprednemu razvoju ter življenjskim interesom goriških Slovencev nasprotno politiko italijanskih demokristjanskih in desničarskih krogov.

Avstrijski gospodarstveniki v Beogradu

V Beograd je odpotovala delegacija zvezne komore za obrtno gospodarstvo, ki bo z jugoslovanskimi predstavniki razgovarjala o skupnih problemih industrijskega sodelovanja. Vodja avstrijske delegacije, trgovinski svetnik Schmidhuber, je ob tej priložnosti med drugim poudaril: Z ozirom na živahne stike, ki jih gojimo z našo sosedno državo, pričakujemo pozitivne uspehe naših pogajanj. Čeprav se je gospodarska struktura obeh dežel v povojnem času bistveno spremenila, ostane eno dejstvo nespremenjeno: Avstrija in Jugoslavija sta bili, sta in bosta vedno ostali sosedni državi, zato upamo, da bo to imela vedno pred očmi tudi Jugoslavija.

Poljskim žrtvam fašizma pod Ljubeljem so odkrili spominsko ploščo

Ob spomeniku pod Ljubeljem, ki so ga pred leti postavili nešteti, zaradi pomanjkanja in trpljenja pri gradnji ljubeljskega predora umrli žrtvam fašizma, je minulo soboto odkril predstavnik poljskega veleposlaništva v Beogradu spominsko ploščo v spomin tistim Poljakom, ki so v minuli vojni končali svojo življenje v tem nacističnem koncentracijskem taborišču. Svečanosti odkritja plošče so prisostvovali in položili vence tudi predstavniki izvršnega sveta Slovenije, kranjskega okraja, tržiške občine in Zveze borcev Slovenije. Z napisom na spominski plošči pa je ovekovečeno: »Tu pod Ljubeljem, na bratski jugoslovanski zemlji, so umrli poljski interniranci — žrtve hitlerjevskega fašizma. Slava njihovemu spominu!«

GOSPODARSKI DROBIŽ

Družbeni načrt FLRJ za leto 1957

Na seji zvezne skupščine FLR Jugoslavije je podpredsednik vlade Svetozar Vukmanović obrazložil družbeni načrt za leto 1957 in prikazal osnovne smernice v razvoju jugoslovanskega gospodarstva. Načrt predvideva povečanje osebne potrošnje, zboljšanje življenjske ravni prebivalstva, povečanje proizvodnje in razne spremembe v investicijah. Na dohodkih predvideva načrt 1801 milijardo dinarjev, industrijska proizvodnja se bo povečala za 15 %, povečanje osebne potrošnje pa navaja z 9 %, kar bo doseženo s povečanjem plač, ki se bodo dvignile za 2 do 12 %. Prav tako pričakuje povečanje izvoza za 14 %, medtem ko bodo izdatki za narodno obrambo znašali okoli 10 odstotkov.

„Mladi rod“ v luči osrednje slovenske kulturne revije

Osrednja kulturna revija Slovenije „Naša sodobnost“ je v rubriki zapiskov objavila članek z naslovom „Poganjki v zamejstvu“. V tem članku Rok Arih predstavlja slovenski javnosti tri slovenske mladinske revije v zamejstvu: koroški „Mladi rod“ ter tržaške „Literarne vaje“ in „Galeba“. V članku je uvodoma rečeno:

Slovenci v Avstriji in Italiji, ki so po drugi svetovni vojni še nadalje ostali odtrgani od svoje narodne matice, skrbijo premnogokrat v posebej neugodnih pogojih za razvoj svoje narodnosti; prikrajšani so za lastno državnost in s tem za polno življenje neodvisnega naroda. Pod takimi pogoji se izraža njihova življenjska sila predvsem v njihovi kulturni dejavnosti.

Tudi danes, ko gledamo na vse stvari s širših razgledov in ko se zdi svet že majhen, ostaja slej ko prej naša naloga, spremljati celotno rast lastnega naroda, pri čemer mora naša skrb še prav posebej veljati obrobni predelom, saj so tudi ti soustvarjalci tistega, kar imenujemo narodno kulturo.

Iz zapiska o „Mladem rodu“ navajamo samo nekatere odstavke:

Če bi na kratko povzeli vsebino »Mladega rodu« ter poiskali in podčrtali tisto, kar je zanj bistveno, bi poleg njegove nagle rasti in skrbne ureditve lahko izluščili še ugotovitev, da si je uredniški odbor v prvih letnikih prizadeval, postaviti trdne temelje za stavbo, ki jo je bilo potrebno obnoviti. Tato si lahko razložimo bogato izbiro iz slovenskih klasikov. Prepričani smo, da bo uredništvo, ko bo izpopolnilo omenjeno vrzel, našlo v prihodnje več prostora za mlajše ustvarjalce; lahko pa še rečemo: uredniki so se v polni meri zavedali po Otonu Župančiču zapisane resnice, »da je iz slovstva

za deco najboljše komaj dovolj dobro«. Upoštevanje tradicije in ravni, ki jo je dosegel naš knjižni jezik, pa je za Koroško še posebej pomembno, kajti le tisto, kar je po kakovosti enakovredno, se lahko meri s sosedom. Taka izbira se nam zdi nadalje potrebna še zato, ker nadomešča »Mladi rod« tudi berilo na dvojezični šoli; avstrijske oblasti so ga odbrile za pomožno učno berilo.

Kot posebno vrednoto pa moramo omeniti najmlajše sodelavce »Mladega rodu«. Ti so se kaj kmalu razvili iz bralcev. Od prvih izrazov zadovoljstva nad listom preko opisov lastnega doma do pesmi se vrste poizkusi mladih dopisnikov. V celoti se ta mladi svet giblje v krogu, ki ga naj krstimo kot zmes pravilčnosti in natančne, drobne resničnosti. Zgodbe v njihovem listu se jim zde lepe, toda cesta do njihove šole je slaba. Težko čakajo na svoje glasilo, toda njihova šola, v katero so se po počitnicah vrnili, se šopiri le z lepo zunanostjo.

Otroški, pravilni svet, ki je v naših dneh že močno premešan z brnenjem motorjev, vzbuja, kot smo lahko opazili, že v otrocih več zanimanja za stvarno resničnost. Po dopisnikih in šolah, v katere ti zahajajo, bi lahko spoznali tudi njih vzgojitelje; lahko bi po sposobnosti učenec spoznali šole, kjer se izvaja zakon o dvojezični šoli, kjer se vzgaja mladi rod k narodnostni strpnosti.

Tak pa, v svoji rasti, zvest kulturni tradiciji in ravni, skrbno urejevan, kalček za sporazum med narodoma, ki bosta po njem spoznavala dvoje sosednih kultur, — je »Mladi rod« s svojimi najmlajšimi sodelavci, ki napišejo mogoče le droben sestavek ali pa šele zavzdihnejo ob prvem pogledu na podobo v svojem časopisu, nam vsem tudi prelep, sončen pozdrav iz naše Zibelke.

Slovenija povečala proizvodnjo za široko potrošnjo

Dočim je proizvodnja potrebščin za široko potrošnjo v Sloveniji v zadnjih mesecih nekoliko zaostajala za predvidenimi načrti in se je v desetih mesecih letošnjega leta povečala povprečno samo za nekaj odstotkov v primerjavi z isto dobo lanskega leta, so v letošnjem oktobru zabeležili pomembno povečanje za skoro 12 odstotkov v primerjavi z lanskim oktobrom. Povečanje proizvodnje pripisujejo deloma večji storilnosti, deloma pa je tudi rezultat povečanja sredstev za delo, kot industrijske opreme in obratnih naprav.

Med industrijskimi panogami, ki so najbolj vidno doprinesle k povečanju proizvodnje za široko potrošnjo, sta zlasti tekstilna in tobačna industrija. Prav tako so premogovniki dali več premoga, zlasti lignita, ki ga gospodinjstva predvsem uporabljajo. Nekatere industrije, zlasti kovinska in električna, so v tem času spremenile strukturo proizvodnje, industrija nafte pa je preskrbela potrošnikom več gorilnega plina. Proizvodnjo je v oktobru povečala tudi živilska industrija Slovenije.

PO ŠIRNEM SVETU

Aman. — V skladiščih britanske vojske v Akabi je izbruhnil požar in napravil veliko škodo. Po določitvah britansko-jordanske pogodbe ima Velika Britanija v tej deželi dve letalski oporišči in oporišče za vojaško enoto v pristanišču Akabi. Spodnja zbornica jordanskega parlamenta je pred kratkim sprejela resolucijo, v kateri zahteva odpoved britansko-jordanske pogodbe iz leta 1948, po kateri so britanske čete in letalstvo razmeščene v Jordaniji.

Wageningen. — 10. decembra se bo pričela v Wageningenu na Nizozemskem prva evropska konferenca o uporabi atomske energije v kmetijstvu. Konferenca bo predvidoma trajala 5 dni. Na njej se bodo zbrali strokovnjaki iz Irske, Nizozemske, Belgije, Danske, Jugoslavije, Avstrije, Zahodne Nemčije, Izraela, Portugalske, Norveške, Finske, Švedske, Španije, Grčije in Italije.

New York. — Avstralski zunanji minister Richard Caisey je izjavil, da znaša skupna škoda, ki nastaja zaradi ustavitve prometa po Sueškem prekopu, mesečno približno 250 milijonov dolarjev. V ta znesek pa niso vštete izgube v sami trgovini ali na tržišču.

Budimpešta. — Madžarsko zunanje ministrstvo je poslalo ameriškemu poslanstvu v Budimpešti noto, v kateri protestira proti temu, da delujeta v poslopu poslaništva dve radijski postaji, ki nista bili registrirani pri madžarski upravi. V noti je poudarjeno, da vzdržujejo to radijsko zvezo brez dovoljenja madžarskih oblasti.

Kuri. — Zadnje britanske enote so v nedeljo zapustile ozemlje Japonske. Z ladjo »Nevasa« je odpotovalo več tisoč britanskih vojakov. Britanske vojaške sile so bile na Japonskem 11 let.

Port Said. — Egipčanski guverner Port Saida je izjavil, da je bilo pri izkrcanju anglo-francoskih sil v tem pristanišču ubitih okoli 3 tisoč, ranjenih pa 800 Egipčanov. Po njegovi oceni bo za obnovo porušjenih delov mesta potrebnih približno 28 milijonov dolarjev.

Seul. — Južnokorejska vojska je sporočila, da je bilo aretiranih šest visokih oficirjev, med njimi tudi poveljnik II. armade Kun Mun Bong. V sporočilu je rečeno, da so bili aretirani v zvezi z umorom šefa obveščevalne službe generala Kima Čanga Jonga.

Lojze Ude:

TEORIJA O VINDIŠARJIH

(Osnutek kritične razprave)

Delitev koroških Slovencev v Slovence in „Windische“, v smislu dveh jezikovno-nacionalno nasprotnih taborov, enostavno po tem, ali volijo slovenske ali pa nemško-avstrijske stranke, je nemška nacionalistična delitev, delitev po želji germanizatorjev, ne pa po dejanskem položaju. To je „znanstveno“ obravnavanje nacionalnega vprašanja na Koroškem po ljudeh, kakor je Wutte, katerim je od vseh metod obravnavanja nekega vprašanja in razlaganja nekega pojava, prav sociološka in psihološka metoda najbolj tuja. Res gre glede zavesti in glede javne manifestacije te zavesti za neko vmesno plast med Slovenci in Nemci. Po materinskem jeziku pa so to sami Slovenci in po zavesti so mnogi, v posameznih predelih celo večina, bližji slovenstvu kakor nemstvu. Gre torej za neko vmesno plast v družbenem in raznarodovalnem procesu. Samo na Koroškem čutijo potrebo dati tem Slovincem celo posebno etnično ime, z jasnim namenom, kako zmanjšati število koroških Slovencev in zaradi neke zavesti udariti po slovenskem jeziku ter nadaljevati z germanizacijo, češ saj je Slovencev na Koroškem tako malo, da ni vredno ozirati se na njihove zahteve. Napačno je v dejstvu nemško-avstrijske nacionalne zavesti dela koroških Slo-

cev videti zadosten razlog za odpor proti učenju slovenskega knjižnega jezika ali celo za sovraštvo slovenščine, slovenstva. V tem je nekaj neprimernega, bolnega, globoko nekulturnega, pa naj razni ideologi vindišarstva govore karkoli, naj skušajo ta pojav kakor koli razlagati ali utemeljevati. Surovo in nekulturno je z nezavednostjo dela Slovencev opravičevati samonemški šolski pouk.

Naj se pomutim nekoliko še pri končnem stavku Wuttejeve definicije vindišarstva. — Wutte pravi: „Ako sami sebe imenujejo s stari narodnim imenom „Windische“ itd.“ Kdo imenuje samega sebe „Windische“? Slovenci smo se, tudi koroški Slovenci, kar pomni zgodovina, v svojem jeziku vedno imenovali Slovine, Slovenci. „Windische“ je bilo nemško ime za Slovine, Slovence. „Windische“ so se Slovenci sami imenovali do začetka XIX. stoletja le tedaj, če so govorili v nemščini (na pr. Trubar). Če pa so govorili v svojem jeziku, so se imenovali Slovenci. Poneke so tudi v nemščini zamenili ime „Windische“ s „Slovenen“, Slovenci in Nemci. To je zgodovinska resnica. Wutte in njegovi nasledniki na Koroškem tudi tu potvarjajo. Koroška slovenščina besede „vindiš“ ne pozna.

Avstrijsko ljudsko štetje, izvršeno junija 1951,

ni nikak dokument, ki bi mogel služiti kot dokaz, da so na Koroškem Slovenci, ki sami sebe v svojem domačem jeziku, imenujejo vindišarje oz. da govore vindišarski jezik. Vprašanja v števnih polah so bila sestavljena skoz in skoz samo v nemškem jeziku, števniki komisariji so bili povečini Slovincem sovražni ljudje, med njimi mnogo učiteljev, ki so znali nemško-avstrijski nacionalisti. Na nemško vprašanje — to je mogoče — je verjetno marsikateri Slovenec odgovoril v nemščini, da govori „windisch“, saj je to bila skozi vso zgodovino nemška označba za slovensko in je to koroška nemška označba za slovensko tudi pri tistih, ki tega ne mislijo žaljivo. Čisto gotovo pa je, da so v mnogih primerih, trdim celo, da v večini primerov, napisali kot običajni jezik Slovencev „windisch“ števniki komisariji sami in sicer skoro brezizjemno v vseh tistih primerih, v katerih ni Slovenec izrečno, večkrat prav s prepričkom — o tem sta „Slovenski vestnik“ in „Naš tednik“ takoj po štetju mnogo poročala — zahteval, da se vpiše v to rubriko „slovenisch“. Števniki komisariji so delali tako, ker so imeli taka navodila — to je dokazano zlasti za velikovški okraj — in ker jim to po vsej njihovi nemški nacionalistični vzgoji leži. Zlasti ena številka je posebno zgovorna. Avstrijski statistični centralni urad je javil, da je med 42.095 Korošci poleg raznih kombinacij med slovenščino, nemščino in „windisch“, navedlo samo „windisch“ kar 3454 ljudi. Kdor količ kaj pozna Koroško, ve, da je to na Koroškem

nemogoče. Nemogoče je, da bi nekdo, ki sam pravi, da je njegov običajni jezik „windisch“, ne pristavil takoj še „deutsch“. Vsa nemško-avstrijska publicistika vendar trdi, da so „Windische“ bližji nemstvu kakor slovenstvu. Tisti, ki na Koroškem sam pravi, da govori „windisch“, hoče s tem tudi ponižno reči, da je „deutschfreundlich“. Ne upal bi reči, da govori samo „windisch“, ker bi se bal zamere in še drugih posledic. Za take ljudi je vendar nezanje nemščine višek nesreče. Če nemščine tudi res ne zna, bi tega ne upal priznati. Ne dvomim niti najmanj, da so pri teh 3454 ljudeh, pri katerih je vpisano, da je njihov običajni jezik samo „windisch“, vpisali to števniki komisariji sami. So pa to sami zavedni Slovenci.

Tako se Wuttejeva vindišarska teorija po kritični zgodovinski, sociološki in psihološki analizi razkroji deloma v prazen nič, v ostale, pa v spričevalo izredno surovega duha s katerim ta koroški učenjak obravnava koroško nacionalne razmere. In koliko Wuttejev je še na Koroškem!

II.

Sedanji položaj

Že v prejšnjih poglavjih sem stalno posegal tudi v sedanost. To je bilo neizogibno, ker se stare misli nemško-avstrijskih nacionalistov tudi v sedanosti stalno ponavljajo. Vendar je prav, da se o sedanjem položaju tako imenovanega vindišarskega problema na Koroškem še posebej pomenimo. (Se nadaljuje)

2
DOBRICA ČOSIČ:

SEDEM DNI V BUDIMPEŠTI

IZ NEUREJENIH BELEŽK

Že pet ur sem na nogah, ves zmečkan, z odpetimi gumbi in čeprav je hladen večer, sem pripravljen popiti z njim čašo piva. Pred poslopjem CK vidim manjše skupine varnostnih organov v civilu. Razsvetljenih je samo nekaj oken. Koga predstavlja ta Centralni komite Partije madžarskih delovnih ljudi, ko nocoj molči v tem mračnem poslopju in posluša mržnjo stotisočev ljudi? Mar to revolucionarno vodstvo ne čuti, kako revolucionarne so množice na ulicah Budimpešte, koliko je med njimi tudi protirevolucionarne mržnje? Celo v imenu stalinizma, da bi ga rešili, bi se morali nocoj pojaviti in nekaj povedati, obljubiti ljudstvu nekaj, čeprav bi ga varali, za nekaj dni, kajti politik lahko stori nocoj na Madžarskem vse, samo molčati ne more in ne sme.

Po drogovich in izložbenih oknih so nalepljene šapirografirane resolucije študentovskih organizacij, ki jih manjše skupine ljudi bero in odobravajo. Posreči se mi odtrgati eno in takoj vzbudi mojo pozornost, da hvala bogu tudi Madžari uporabljajo arabske številke. Vse resolucije obsegajo danes 16 točk. Po naključju? Ne vem. V nabito polni kavarni mi moj znanec ob čaši piva prevede nekaj točk iz resolucije študentov politehnične visoke šole in citiram jih:

Zahtevamo, da se vse sovjetske čete v skladu z mirovnimi pogodbami umaknejo iz Madžarske. Zahtevamo na podlagi tajnega glasovanja izvolitev novega Centralnega komiteja in vseh partijskih vodstev od najvišjih do najnižjih. Vlada naj se takoj preusnuje pod vodstvom Imre Nagya in takoj naj se izmenjajo vsi voditelji iz dobe stalinista Rakosyja. Zahtevamo javno sodno obravnavo proti Hihalyu Farkaszu in tovarišem, ki so predvsem odgovorni za vse napake in za uničenje dežele — naj pridejo na zatožno klop ljudstva. Zahtevamo splošne, enake in tajne volitve v deželi ob sodelovanju več strank, da bi izvolili predstavništvo v narodno skupščino. Zahtevamo zagotovitev pravice delavcev do stavke. Zahtevamo revizijo madžarsko-sovjetskih in madžarsko-jugoslovanskih političnih, gospodarskih in kulturnih stikov na podlagi novih sporazumov, ki bodo določali politično in gospodarsko enakost in nevmešavanje v notranje zadeve naše dežele. Zahtevamo reorganizacijo celotnega madžarskega gospodarskega življenja ob sodelovanju strokovnjakov. Revidirati je treba v celoti gospodarski sistem in pri tem upoštevati koristi madžarskega ljudstva. Objaviti je treba vse zunanje trgovske pogodbe in podatke o dolgovih, ki jih ni moč nikoli poravnati. Zahtevamo odkrite in poštene informacije o ležiščih uranove rude v naši deželi in o ruskih koncesijah zanj. Zahtevamo temeljito revizijo norm v industriji. Prav tako zahtevamo ureditev tarifnega sistema za vse delavce in uslužbence. Zahtevamo svobodo mišljenja, pogovora, svobodo tiska, svobodo radia in nov časnik v veliki nakladi, ki bo glasilo MEFES. Zahtevamo, da se sedanji personalni podatki objavijo in njihov vpliv uniči. Zahtevamo, da se simbol stalinističnega pritiska — Stalinov spomenik — takoj odstrani in postavi na njegovo mesto dostojen spomenik mučenikom in borcem za svobo iz let 1848 in 1849. Zahtevamo, da se sedanji grb, ki je tuj madžarskemu narodu, odstrani in na njegovo mesto takoj postavi stari Kosutov grb. Zahtevamo, da dobi Madžarska vojška novo uniformo, dostojno in ustrezno tradicijam. Zahtevamo, da bodi 15. marec (dan začetka revolucije leta 1848), madžarski narodni praznik in praznik počitka, 6. oktober (ustretilitev voditeljev revolucije leta 1849, 6. oktobra 1956 pa so svečano pokopali Rajka in tovariše), pa praznik madžarskega žalovanja, praznik šolskega žalovanja.

Ura je osem. Signal Radio Kosut-Budimpešta. Hrup v kavarni se poleže. Govori Erne Gerő, prvi sekretar Partije madžarskih delovnih ljudi. Tišina se je polagoma spreminjala v negodovanje, mrmrjanje, potem pa v proteste. Naposled je nekdo zaklel in vključil radio. Povedali so mi, da je govoril Gerő o pomenu obiska v FLRJ, o tem, da je geslo, da Sovjetska zveza izkorišča Madžarsko, sovražno, da Sovjetska zveza podpira izgradnjo socializma na Madžarskem, in da je to, kar se dogaja na ulicah Budimpešte in na trgu pred parlamentom, sovražno in protirevolucionarna provokacija, ki ji madžarski delovni ljudje ne smejo naslediti. Zdaj sem trdno prepričan, da se začenja s tem trenutkom novo poglavje madžarske zgodovine. Zaskrbljen sem in ogorčen. Pred parlamentom pa mogočno doni v nočno temo: „Proč z Gerőjem, Gerő naj izgine!“ Prerinem se v to množico, razgiban, ves v ognju. Na parlamentu vise madžarske narodne zastave, tako mirne in zato neumestne za ta požar, ki plamti pod njimi v srcih in pesteh. Z balkona slišim: „Pozor, pozor! Predstavniki študentovskega parlamenta prosijo državljane, da čuvajo to poslopje, ker je parlament naš. Prosimo za red in disciplino, Madžari, bodite dostojanstveni.“ Ali je ta študentski

parlament prva revolucionarna oblika, ki je vzniknila iz teh demonstracij? Zelel bi, da je tako, kajti ta pojem me vznemirja in spominja na skojevske dneve.

Vsi pričakujejo Imre Nagya. Pravijo, da se dolgo ni hotel odzvati po telefonu. Njegova žena je odgovarjala, da ga ni v Budimpešti. Predstavniki študentovskega parlamenta pa so jo prepričevali in rotali, naj jim omogoči govoriti z njim, češ da je usoda Madžarske in socializma zdaj v njegovih rokah. Čas hiti. Imre Nagy ni bilo od nikoder, zdaj pa je vsaka minuta ne časovna enota, marveč strašno kopičenje mržnje, razstreliva, zaletavanja v nekaj, izhod iz česar je vsaj meni neznan, ker slišim tudi reakcionarna gesla, ki jim redki glasovi najbolj kričeče pritrjujejo. Slišim tudi protizidovska gesla. Zdaj odločajo sekunde. Kakšni trenutki! S kakšnimi človeškimi močmi bi si jih vtisnil globoko v spomin? Jaz sem v tej deželi gost in lahko zabeležim samo nebitvene stvari. Mar stari komunist in revolucionar Imre Nagy ne čuti te priložnosti, ki mu jo je ponudila zgodovina, mar ga ne mami, da bi tudi umrl za izpolnitev tako redkega poslanstva v človeškem življenju?

Pozor! Pozor! Imre Nagy je v poslopju. — Ploskanje, vzklikanje. Po meni vse kipi, vse vre. Kaj bo povedal Imre Nagy? Zakaj ga tako ljubijo in zakaj tako vroče žele, da jim mora povedati tisto, kar stotisoči ljudi zdaj pričakujejo, da jim pove? Samo nekaj trenutkov mine in že se je trg pomiril. To ni tišina, to je groza pričakovane usode. „Pozor, pozor! Tovariši državljani, preživljamo zgodovinske trenutke. Dajem besedo Imre Nagyu!“ Predstavniki študentovskega parlamenta na balkonu kar vriskajo od navdušenja. Sam več ne vem, koga predstavlja ta mladina. Pozdravi, klobuki lete po zraku, ploskanje, vzklikanje. „Prižgite luči, da ga vidimo!“

„Ali ga poznaš? Da nam ne bi podtaknili drugega?“

„Seveda ga poznam, in tudi njegov glas poznam.“ Moj tovariš mi prevaja pogovor dveh priletnih Madžarov. Na balkonu parlamenta z nekakšnimi svetilkami osvetljujejo obraz Imre Nagya, on pa se mi zdi z običajnim političnim nasmehom počasi maha z roko. Spričo mogočnega vzklikanja ne more začeti govora, prosi ljudi, naj utihnejo, in maha s papirjem.

Vsi s sumničjem komentirajo to, da je Imre Nagy svoj govor napisal.

Naposled Imre Nagy z utrujenim in zamolklim glasom spregovori:

„Tovariši in prijatelji...“

Tisočeri glasovi v množici vzklikajo: „Nočemo tovarišev!“

„Dobro... dragi prijatelji, izražam svoje spoštovanje do revolucionarne in akcijske pripravljenosti študentske mladine, da se bori za socialistično demokracijo.“

Spet pretrga njegove besede mogočno odobravanje, toda ne samo odobravanje. Imre Nagy pa govori o upravičenosti zahtev revolucionarnih množic Madžarske in izraža prepričanje o obnovi Partije, češ da sta CK in vlada pripravljena uresničiti zahteve in storiti vse tisto, kar je že zasnovano in kar zahteva ljudstvo. Imre Nagy spričo žvižganja in vzklikanja nekaj minut ni mogel nadaljevati svojega govora: „Dol z vlado!“, „Proč z Gerőjem!“, „Zdaj ali nikoli!“, „Tako, takoj, kompromisa nočemo!“ Imre Nagy pa zahteva red in mir, prosi ljudi, naj se razidejo in vrnejo domov, češ da so danes opravili za Madžarsko zgodovinsko delo, zahteva potrpljenje in vero v Partijo, sklicujoč se na svoje potrpljenje, ki ga je izpričal in na svojo vero, ki se začenja uresničevati. Imre Nagy tolaži in miri ljudi. Imre Nagy govori kot profesor, toda v tem trenutku študentje ne poslušajo svojega sicer priljubljenega profesorja.

„Prijatelji, jamčim vam, pozivam in prošim vas, da se razidete in vrnete domov...“

Protesti, žvižgi, „Jutri stavka, jutri stavka!“

„Pojdite domov, verjemite mi!“

Spet žvižgi in Imre Nagy srdito in razočarano vpraša:

„Komu žvižgate?“

„Gerőju, Gerőju,“ odgovarja razočarana množica; in res velja žvižganje njemu.

„Se se bomo srečali, na svidenje, dragi prijatelji!“ je zaključil Imre Nagy svoj govor in odšel z balkona. „Zdaj ali nikoli!“ „Tako, takoj!“ vzklikajo tisoči s trga.

Potrti, sklonjenih glav in molče se ljudje razhajajo, toda to so priletni in starci, ljudje, ki se tolažijo, da leta zmerom prinese modrost. Tudi jaz sem potrt, razočaran, zaskrbljen, nisem pa moder in tako pomislil: „Imre Nagy, komu si zdaj prepustil te tisoče študentov in delavcev na kamionih in tramvajih? Čigavi usodi si prepustil Madžarsko

zdaj, pred mikrofonom študentovskega parlamenta, s tega balkona? Zakaj nisi pripravljen nocoj tudi umreti, če je to potrebno, samo da ne razočaraš teh ljudi, ki so za socializem? Mnogo jih je, ki niso zanj. Glej, slišim jih, kriče čedalje glasneje. Jaz sem vse-kakor samo prenapet, meni ni znano tisto, kar ve Imre Nagy in kar vedo drugi. Kdo ve, katera politična formula velja v tem trenutku.

Z nabito polnih kamionov ljudje vzklikajo: „Pojdimo na radijsko postajo!“ Ljudje kriče in mahajo z zastavami. „Jutri stavka, jutri stavka!“, „Zdaj ali nikoli!“, „Porušimo Stalinov spomenik!“ Sprevedli odhajajo in čez deset minut se razlega po trgu in ulicah glas: „Dva mladina sta padla na radijski postaji. Zavzela jo je AVH in strelja.“ Pozneje nisem več gledal na uro. Iz poslopja so se razlegali zamolkli strelji.

Tavam po ulicah, slišim demonstrante, utrujen sem celo za radovednost. Slutim

Naročite knjižni dar SPZ za leto 1957!

Izkoristite zimske večere in čitajte dobre knjige!

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu se vsako leto prizadeva, da dobijo Slovenci na svoje domove lepe knjige, ki so v skupni zbirki zelo poceni in si jih zaradi tega vsakdo lahko nabavi. Tako bo v kratkem razposlan tudi letošnji knjižni dar Slovenske prosvetne zveze. Knjige bodo prejela posamezna krajevna prosvetna društva, ki zaenkrat zbirajo naročnike. Še je čas, da se javite pri svojem krajevnem prosvetnem društvu in si naročite letošnjo knjižno zbirko, ki obsega sledeče knjige:

1. Koledar slovenske Koroške za leto 1957.

2. France Bevčik: »Iskra pod pepelom«, zgodovinska povest iz časov kmečkih uporov na Tolminskem.

3. Beno Zupančič: »Mrtvo morje«, povest, katere nenavadni dogodki se razpletajo na ladji med Dubrovnikom in Avstralijo.

KULTURNE DROBTINE

200-letnica rojstva A. T. Linharta

V Sloveniji so se že začele posamezne proslave, posvečene 200-letnici rojstva začetnika slovenske dramatike Antona Tomaža Linharta. Po številnih krajih bodo v tem okviru pripravili razne slavnostne prireditve. Posebno slovesno bo v Radovljici, rojstnem mestu umetnika, kjer bo do 9. 12. trajal poseben gledališki festival. Slovensko narodno gledališče v Ljubljani pa bo počastilo spomin Linharta s posebno proslavo, za katero bodo pripravili Kreftove »Kranjske komedijante«, v Moderni galeriji bo posebna gledališka razstava, izdali pa bodo tudi poseben gledališki almanah, ki bo nekakšna zgodovinska monografija SNG in hkrati posvečena delu A. T. Linharta.

Prva knjiga Župančičevega Zbranega dela

Pri Državni založbi Slovenije je izšla prva knjiga Zbranega dela Otona Župančiča. Obsega 590 strani in vsebuje prvi dve Župančičevi pesniški zbirki »Časa opojnosti« in »Čez plan«; poleg tega sta urednika — Josip Vidmar in Dušan Pirjevec — sprejela v ta zvezek še vrsto Župančičevih pesmi, ki so bile objavljene v raznih revijah in listih, pa tudi take, ki sploh še niso bile objavljene.

Svetovni kongres književnikov — črnec

Na pariški univerzi Sorboni je bil pred nedavnim prvi svetovni kongres književnikov črnec, ki so se ga udeležili razen književnikov iz vseh predelov Afrike tudi črnski književniki iz Amerike. Kot glavna tema kongresa je bila poudarjena težnja črnkega rodu po svobodi in so v svojih sklepkih tudi sklenili, da se bodo borili proti kolonializmu in rasni diskriminaciji, vzdrževali bodo stalno orga-

kaos. To gibanje množic je povsem ideološka polifonija. Ko da noč in čas, ure in minute mečejo v demonstracije čedalje več protirevolucionarnega in nacionalističnega razpoloženja. Mar se motim? Bilo bi mi hudo, ko bi bila ta slutnja samo potrdilo moje politične deformacije. Zelo previdno govorim o tem s svojimi sobesedniki Madžari. Strah me je, da bi utegnili videti v moji zaskrbljenosti oportunistem, politikanstvo, pojevanje revolucionarnosti, ker so to člani Partije, ker so optimisti, ker se navdušujejo za razvoj in ritem dogodkov. Kako smem verjeti, da je meni, Jugoslovanu, več do usode socializma na Madžarskem kakor njim, madžarskim komunistom? Saj prav malo poznam madžarske razmere, vendar pa jim moram glasno povedati svojo dilemo: „Bojim se, da tam pred parlamentom ni ugasnilo zadnje upanje, da bi postal ta veliki dan dan zmage revolucionarne Madžarske.“ Madžari pa mi pravijo: „Stalinov spomenik podirajo! Pojdimo tja!“

Že osem ur sem na nogah. To je preveč za kondicijo mojega poklica in sploh za mirnodobno kondicijo. Prav se mi godi, saj sem se napotil na Madžarsko v novih, še nenošenih čevljih. Bili so črni in elegantni, zdaj pa vsekakor niso več takšni. Toda spomenik

(Nadaljevanje na 6. strani)

4. Ivan Ribič: »Kala«, napeta mladinska povest o psici Kali.

5. Dr. Miroslav Zei: »Morja in njihovi zakladi«, poljudnoznanstveno delo o čudovitem vodnem in podvodnem svetu, o vrtu, kjer človek samo žanje in nič ne seje.

Skupna zbirka vseh teh knjig stane samo 25.— šilingov, zato si jo naročite še danes, da bo potem razdeljevanje knjig lažje in hitrejše. Knjige bodo nudile zabavo in pouk vsem, saj so primerne tako za odrasle kakor tudi za mladino, kar še poveča njihovo vrednost. Odlikujejo pa se po preprostem in lepem načinu pripovedovanja.

Proti malenkostnemu doplačilu si vsakdo lahko naroči tudi Lojze Udetovo razpravo: »Teorija o vindišarjih«, ki jo je letos v posebni brošuri izdala Slovenska prosvetna zveza in tako posredovala znanstveno delo, ki razkrinkava vse hujšakaške teorije proti Slovencem na Koroškem.

nizacijo, ki naj bi jim omogočila še tesnejšo povezavo, da bi tesno povezani čim lažje uresničili svoje cilje v prid množicam črnih ljudi po Afriki in Ameriki.

Nada Vidmarjeva je tudi v Belgiji žela velike uspehe

Znana sopranistka ljubljanske Opere Nada Vidmarjeva, ki smo jo slišali in občudovali tudi že na Koroškem, je pred nedavnim gostovala v Belgiji. Nastopila je v vlogi Violet v »Traviati« in v vlogi Gilde v »Rigolettu«. Belgijska glasbena kritika je to gostovanje ocenila kot poseben dogodek in zabeležila navdušene kritike o nastopu slavne solistke ljubljanske Opere, ki je pela v francoskem, italijanskem in slovenskem jeziku.

Razstava norveške grafike v Ljubljani

Koncem zadnjega tedna so odprli v ljubljanski Moderni galeriji razstavo sodobne norveške grafike, ki je hkrati prva razstava norveške umetnosti v Jugoslaviji. V dveh galerijskih dvoranah razstavlja 29 raznih avtorjev skupno 70 del, časovno pa zavzema razstava dokaj novеjšee obdobje, pravo sodobnost, saj pripadajo med razstavljaljočimi avtorji starejši generaciji, rojeni pred 1900, le 4 znani mojstri, medtem ko so ostali večinoma rojeni okoli leta 1920 in še pozneje.

V Parizu bo razstavljena češkoslovaška umetnost

Narodna galerija in drugi muzeji v Pragi pripravljajo gradivo za obsežno razstavo češkoslovaške umetnosti, ki bo v kratkem odprta v Parizu. Obsegala bo široko razdobje od predzgodovinske in keltske dobe preko srednjeveške umetnosti do zlatega obdobja češke umetnosti v 15. stoletju. S to razstavo bodo spet poživili umetnostne stike med Francijo in Češkoslovaško.

Šmihel nad Pliberkom

Pred nedavnim se je poročil mladi kmet Jože Kert, p. d. Krt v Konovcah pri Šmihelu. Kako je spoznal nevesto v osrčju Roža, v Psinji vasi, bo seve sam najbolje vedel. Kratko in malo, privedel jo je na svojo vzorno urejeno kmetijo v domači vasi. Na Krtovi kmetiji vse kaže, da se je Jože okoristil s strokovnim znanjem, ki si ga je osvojil v kmetijski šoli v Podravljah. Jože je eden izmed prvih absolventov imenovane šole ter se vsepovsod z zadovoljstvom izraža o pridobitvah, ki jih šola posreduje svojim gojencem. V ostalem pa je zvest tovariš svojim sošolcem, ki so združeni v Zvezi absolventov in vedno, kadar se srečajo, izmenjavajo svoje misli o izkušnjah, ki jih vsak praktično preverja na svoji kmetiji ali na domačiji svojih staršev.

Mlada žena Štefka izhaja iz zavedne in ugledne Čarijeve družine v Psinji vasi, mož Jože pa je poleg marljivega dela na kmetiji našel vedno tudi čas za prosvetno dejavnost v domačem slovenskem prosvetnem društvu. Oba zakonca jamčita, da bo klilo pri Krtu novo mlado življenje, kjer bosta na skupni življenjski poti vzajemno delila vse radosti in tudi neizogibne težave in bridkosti življenja. Poleg vsega prizadevanja za materialne dobrine pa bosta, kakor se nadajamo, gojila tudi duhovne vrline, ki so v skladu z našim bitjem in žitjem na Koroškem.

Ženitovanjsko slavlje je poteklo v najprijetnejšem razpoloženju številnih svatovskih gostov. Obilo sreče na mnoga leta!

Prav tako pa si je, tiho in skoro neopazeno sicer, nataknil zakonsko »rinskico« tudi vrli naš Lojze Kraut, p. d. Poltnikov na Bistrici; poročil se je z Micko Becl, trgovko v Šmihelu. Ta svoj lepi življenjski korak je precej prikrival, zvedeli pa smo le in prav je tako, saj sta se Micka in Lojze že dolgo rada imela.

Oba novoporočenca sta zvesta člana našega ljudstva na Koroškem. Lojze je danes marljiv in požrtvovalen predsednik SPD »Peca« v Šmihelu in ga je najti povsod, kjer gre za naše skupne koristi. Ni je naše prireditve v Šmihelu, pri kateri ne bi z uspehom sodeloval, zato uživa v okolici tudi zaslužen ugled. Pa tudi med vojno je postavil svojega moža, ko je bil v vrstah 14. partizanske divizije kot zaveden sin svojega očeta, ki je žal v dobi groze in strahote nacističnega nasilja preminul v izseljeniškem taborišču.

Pesem »V Šmihelu 'no kajžico 'mam, notri prebivam koj sam« torej ne velja več, ne za Micko ne za Lojza, ker sta si ustvarila skupno domače ognjišče, ob katerem jima hkrati ko pristrčno čestitamo, želimo obilo gorke neskajljene sreče na mnoga, mnoga leta!

Bilčovs

Pri nas se marsikaj dogaja, česar pa širša javnost ne izve vedno. Morda je tudi prav tako, saj nam ni na tem, da bi vse obešali na veliki zvon. Od časa do časa pa nas le zamika tista žilica, da pošljemo kakšno novico našemu listu, ki jo potem posreduje tudi širši javnosti.

Gotovo bodo bralci radovedni, kaj je pri nas spet novega. Danes bomo poročali predvsem vesele dogodke ter na kratko pokramljali o naših nevestah in ženinih. Star vremenski pogovor pravi, da Klemen zaklene, Katarina pa odene. To so imeli pred očmi tudi trije naši pari, ki so se zbal, da bi jih Katarina ne odela neporočene.

Prvi se je opogumil Janez Miškulnik, p. d. Marnik v Kajzazah. Svojo družico za življenje si je izbral kar v najbližji sosesčini, p. d. Lenartičovo Nanijo. Dobro sta se že poznala, zato se zakonske zveze ne bosta kesala.

Na skrajnem zapadu našega kraja, v Stranjah pri p. d. Dovniku, je lepa in trdna kmetija. Toda, kakor je povsod pri nas, eden ostane na domačiji, drugi pa si morajo poiskati druge poklice. Sin Lojze se je priučil zidarske obrti in ga poznamo kot pridnega in poštenega delavca. Ni čuda, da si je lahko izbral pošteno nevesto. Pri Polharju v Prtičah v hodiški občini so potrebovali gospodarja, ker mlada vdova, doma iz Čezarjeve družine, ni mogla sama zmagovati vseh skrbi in težav gospodarstva. V našem Lojziju je dobila pravega moža.

Da ni dobro biti samemu, je prav po-

Umrli je Mlinarčev Lojz iz Brnce

Lojza De Reggi so na Brnci poznali pod imenom Mlinarčev Lojz. Te dni smo prejeli iz Ljubljane poročilo, da je dne 13. t. m. preminul za kapjo. V spomin pokojnemu, ki je vse življenje ljubil koroško zemljo, naj bodo posvečene te kratke vrstice.

Rojen je bil leta 1873 na Brnci. V Beljaku je obiskoval gimnazijo in strokovno šolo. Nato je vstopil v službo pri železnici na področju beljaške železniške direkcije. Služboval je v Trbižu in v več krajih na Primorskem. Med prvo svetovno vojno je bil premeščen v Ljubljano. Leta 1920 je bil nekaj časa tudi postajenačelnik v Bačah, leta 1933 pa je bil upokojen v Ljubljani.

Zopet nova številka „Mladega roda“

Izšla je 3. in 4. številka VI. letnika »Mladega roda« in tako so zopet dobili učitelji in učenci v roke lep priročnik za pouk slovenščine v naših dvojezičnih ljudskih šolah. »Mladi rod« je res list, ki ga na šolah z veseljem pričakujejo in pri pouku tudi z uspehom uporabljajo, saj je primeren tako za pouk jezika kakor tudi drugih predmetov, ker v njem najdemo snov iz vseh področij: zemljepisa, prirodoписа, narodopisa ipd. Za pestrost lista skrbijo številne ilustracije, ki so jih po večini napravili priznani slovenski umetniki ilustratorji. Da je list primeren za vse šolske stopnje, je v glavnem zasluga konzorcija koroških učiteljev, ki list ureja. Vidi se, da so to učitelji, ki znajo preceniti probleme dela na

Pokojni je bil član številnih narodnih društev, posebno pa se je zanimal za etnografijo v Zilji. Gradivo je posredoval ravnatelju ljubljanskega etnografskega muzeja, narodne pesmi pa pokojnemu Francetu Maroltu. V članku »Zanimivosti iz Brnce v Ziljski dolini«, ki ga je napisal njegov sin za Koledar SPZ, so posneta njegova opazovanja in izkušnje. V zasebnem življenju je z veliko vnemo gojil čebele. Prihodnjo pomlad je želel priti še na Koroško, toda smrt mu je prekržala načrte.

Ob pogrebnih svečanostih je dr. Julij Felaher spregovoril pokojniku zaslužene besede v slovo. Mlinarčevega Lojza bomo ohranili v lepem spominu.

dvojezičnih šolah in tako skrbeti za to, da dobijo šole čim bolj urejene liste, ki služijo kot učni pripomoček.

Ako pregledamo vse številke »Mladega roda« od začetka izhajanja do danes, vidimo da je od številke do številke boljše in pestrejši. Vzorno in pestro urejena je tudi zadnja dvojna številka, ki kot novembrsko-decembrska številka prinaša vrsto zimskih motivov, hkrati pa posveča mnogo prostora tudi domačim zanimivostim: spis o Gurah, o Dobri vasi in o domačem umetniku Mörtlu. Za prvovrstno grafično izvedbo — list se tiska v tiskarni Založniške družbe »Drava« — pa govori zlasti ovitek, ki je tokrat še posebno dobro uspel.

Celovec

Pretekli petek je gradbeni referat celovške mestne občine priredil v slavnostni dvorani Delavske zbornice »likof« za delavce in nameščence, ki pripadajo gradbenemu oddelku ali z njim sodelujejo. Slavnost ni bila, kakor je običaj, ob zaključku kakšnega gradbenega objekta, temveč letna prireditve, kakršno gradbeni referat prireja vsako leto ob koncu gradbene sezone. Gradbeni referent Ausserwinkler je po pozdravnih besedah gradbenim delavcem in njihovim družinskim članom poročal o gradbeni dejavnosti leta 1956. Dejal je, da so v tem letu potrošili v Celovcu za gradnje 40 milijonov šilingov, postavili so več objektov ter prenovili lice mesta, na primer z ureditvijo prostora pred glavnim kolo-dvorom. Slavnosti se je udeležilo okoli 700 oseb ter je potekala v lepem soglasju in prijetnem vzdušju.

V soboto zjutraj je Egon Brunner zavozil pred Plattenwirtom na Beljaški cesti v delavca Franca Merharja iz Celovca, ki se je iz nasprotni smeri pripeljal s kolesom. Avtomobilist mu je privozil nasproti po levi strani ter se kolesar ni več utegnil izogniti. Padel je na cesto in obležal nezavesten. Merharja so prepe-ljali v bolnišnico za nezgode, kjer ga pa niso prevzeli ter so ga spravili v deželno bolnišnico. Kmalu nato je nesrečni mož umrl za prelomom lobanje. Policija je ugotovila, da je bil šofer v alkoholiziranem stanju. Vzeli so mu dovoljenje za vožnjo ter ga zaprli.

Kotmara ves

Minulo soboto se je pri nas primerila delovna nesreča. V valjarni KESTAG-a zaposleni zidar Janez Kus je padel z lestve in si zlomil koleno.

Škofiče

Minuli teden se je z motornim kolesom ponesrečil 20-letni mizar Arnold Kefler iz Kolpič. Pri vožnji je nenadoma strmoglavil in si zlomil levo nogo.

Št. Peter na Vašinjah

V četrtek minulega tedna je pogorela lesena bajta rentnice Marije Mihael iz Ribnice. Škodo cenijo na okoli 25.000 šilingov. Požarni brambi iz Št. Petra in Velikoveca sta preprečili, da se ogenj ni razširil tudi na sosedno poslopje.

Nov okrajni glavar v beljaškem okraju

Pred nedavnim je dr. Alois Hafner, doslej vodja ekspoziture v Feldkirchnu, prevzel posle okrajnega glavarja v beljaškem okraju. Ob poslovitvi bivšega okrajnega glavarja, dvornega svetnika dr. Karla Pachera, ki je šel v pokoj, so se zbrali vsi nameščenci okrajnega glavarstva, predstavniki oblasti, župani okraja ter prezident deželnega zbora Sereinig, ki je ostopivšemu okrajnemu glavarju izrekel zahvalo in priznanje za zasluge na njegovem službenem področju. Nato je nagovoril novega okrajnega glavarja dr. Hafnerja in ob tej priložnosti med drugim dejal, naj bi novi okrajni glavar v beljaškem okraju posvetil vse svoje sile splošnim koristim prebivalstva. Novi okrajni glavar je dejal, da bo ostal zvest načelu pomagati vsakemu brez razlike stanu, posebno pa šibkejšim, ki so pomoči v prvi vrsti potrebni.

Upamo, da bodo lepim besedam novega okrajnega glavarja v okraju, ki ga naseljujeta oba naroda na Koroškem, sledila tudi zares dejanja, ki bodo zadovoljevala vse.

Letovišče Vrba je letos prineslo mnogo deviz

Direkcija letovišč v Vrbi je pred nedavnim objavila zanimive številke iz katerih je razvidno, da je bil letos poslovni uspeh zelo zadovoljiv. V Vrbi so skupno našeli 390.174 nočnin. Od teh jih je odpadlo na inozemce 295.398, na tuzemce pa 94.796. Nočnine inozemskih gostov so prinesle devize v protivrednosti 50,3 milijona šilingov, vsoto, v kateri niso upoštevani izdatki, ki so jih inozemski gostje potrošili preko določenih hotel-skih cen.

Veliki pritok tujih gostov v Vrbo je pripisati razvitemu prometu z motornimi vozili. Letos je avto-promet v tem letovišču narasel za 40 odstotkov v primeri s prejšnjim letom. Pri neki kontroli so varnostni organi našli vsake tri sekunde po eno motorno vozilo. Manj zadovoljive za inozemske goste so številne koroške ceste, ki daleč ne ustrezajo naraščajočemu prometu z motornimi vozili.

Slovenji Plajberk

Huda nesreča se je pripetila kmetici Uršuli Čašl iz Brodi. Ko je hotela po opravih k sosedu, je na poledeneli poti spodrsnila in padla. Pri padcu si je polomila rebra, poškodovala hrbtenico in pretresla možgane. Hudo ponesrečeno kmetico so morali prepeljati v bolnišnico v Celovec.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 1. decembra do četrta, 6. decembra 1956 film:

»Poplah v dekliskem penzionatu«
(Sturm im Mädchenpensionat)

v soboto, 1. decembra, ob 20.00 uri v Šmihelu pri Sercerju,

v nedeljo, 2. decembra, ob 13.00 uri pravljčni film »Rdeča kapica« (Rotkäppchen) v Ledenicah pri Rauschu, ob 15.00 uri, »Poplah v dekliskem penzionatu« v istem prostoru in nadalje isti film ob 20.00 uri v Škofičah pri Schützu,

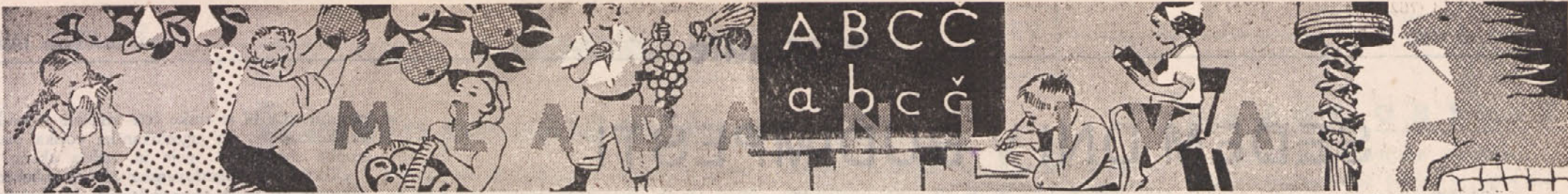
v torek, 4. decembra, ob 20.00 uri v Gornjem Bregu — Brnca pri Mušetu,

v četrtek, 6. decembra, ob 20.00 uri v St. Janžu pri Tišlerju.

Film je dostopen tudi za mladoletne!

KOLEDAR

Petek, 30. november: Andrej
Sobota, 1. december: Natalija
Nedelja, 2. december: Bibijana
Ponedeljek, 3. december: Frančišek
Torek, 4. december: Barbara
Sreda, 5. december: Saba
Četrtek, 6. december: Nikolaj

CEKIN

Živela je starka, ki je imela staro nogavico polno cekinov. Skrbno jih je hranila in vsako noč je nogavico s cekini položila pod zglavje. Od časa do časa je cekine preštevila in uživala ob svetlo se lesketajočih kovancih.

Nekega dne je dobila spet cekin. Cekin je bil umazan. Preromal je pol sveta. Starka ga je hotela očistiti in spraviti v nogavico, da ne bi nikoli več ugledal belega dne. A cekinu se ni kdo ve kaj ljubilo čepeti v nogavici. Odskočil je, da bi se izmuznil. Toda koščene starkine roke so ga trdo prijele. Kako ga je bolelo, ko ga je s krpo drgnila in loščila, da bi se čimbolj svetil.

»Lep cekinček si,« mu je rekla in ga postavila na okno. Hop! Cekinček je odskočil in padel na cesto. Kako lepo je bilo zunaj. Mahnil jo je kar po cesti naprej. Ko je starka opazila, da cekina ni, je rekla otrokom, ki so se igrali pred hišo, naj ga ujamejo. Cekin, ne bodi len, je odskočil, se odkotalikal in stekel. Otroci so mu že bili tik za petami, a ni se dal ujeti. Tekel je kolikor so ga nesle noge. Otroci so tekli in kričali: »Cekin, cekin, držite ga!«. To je zaslišal berač, ki je ravnokar šel mimo, in se je urno pognal za cekinom. Revez je bil star in noge mu niso več kaj prida služile. Utrudil se je in se usedel ob cesti, cekin mu

je zbežal. Nenadoma ga je zagledala sraka. Vzletela je iz svojega gnezda in mu sledila. Cekin, ki je mislil, da je ubežal nevarnosti, se je oddahnil in si mislil: »Preden pade mrak, bom že našel kako zavetje.« Toda nad njim se je zgrnil velik oblak. Pogledal je kvišku in videl,

Za dobro voljo

Otroške težave

Naš Marko se ne pusti rad česati.

»Ko bom velik, ne bom imel več las, kot naš očka, in se mi ne bo treba več česati!«

»S tem nič ne boš pridobil,« ga je poučila starejša sestra. »Si boš pa moral vsaj toliko več obraza umivati!«

UGANKA

Pet bratcev vse leto v omari leži.
Pet bratcev se ene malhe drži.
Jeseni pa v zimi, ko brije mraz,
pet bratcev na roko natakнем si jaz.

(Rokavica)

kako se sraka pohlepno spušča proti njemu. Ojoj! Odskočil je in se kril v mišjo luknjo. A luknjica je bila pretesna. Sraka ga je zgrabila in ga v kljunu odnesla v svoje gnezdo. Sračji mladiči so ga bili na moč vesel, poigravali so se z njim in slednjič je padel iz gnezda ter naravnost v košarico deklice, ki je v gozdu nabirala jagode.

Ko je prišla deklica domov, je sesula jagode v skledo. Nekaj je zažvenketalo. V skledi je zableščal lep nov cekinček. Kako sta ga bili z materjo veseli. Mati, ki je bila revna vdova, ga ni spravila v nogavico. Vtaknila ga je v žep in odhitela v trgovino. Tam je nakupila kruha, slanine, klobas in drugih dobrot za svoja lačna otroka. Trgovca ji je še vrnil nekaj drobiža, ki je ostal, in za to je kupila hčerki lepo lutko.

In cekin? Bil je vesel, da je pomagal ubogi ženi — in spet bo potoval iz roke v roko in iz žepa v žep.

napravil načrt,« je rekel Machi, gledajoč kolonelu v oči...

»Inženirja, da so tako večje kopali!« ga je popravil drugi.

»Njim gre priznanje, vam pa kazen!« jim je zabrusil kolonelo.

Potem dolgo ni nihče ničesar rekel.

V triintrideseti so vojaki dvignili debele, dolge deske. V klet je vdrla dnevna svetloba in razkrila edinstven prizor: na vse strani so se vlekle dolge grmade odkopane zemlje. Ves prostor okrog vhoda v jašek je bil kakor velik umazan relief z visokimi strminami, med njimi pa so bile ozke dolinice, polne raztrganih dek, blatnih srajc, spodnjih hlač, odvrženih konzervnih škatel, lat in metlišč. Tu je bilo razno leseno gradivo, tam vrvice, žice in strgalniki, še malo dalje spet srajce, spodnje hlače in svitri, v ozadju vsega pa majhna latrina. Vendar pa ves ta red ni bil dosleden. Razne srajce, deke, gavetke, polena, čevlji in metlišča so ležali tudi vseprek, kot da bi bil čez to podzemlje prihrumel vihar in muhasto razmetal stvari, kakor so zdaj raztreseno ležale. Tenenteji in karabinjeri so za hip buljili v to razstavo odpora, potem pa so začeli naglas preklinjati in psovati pobegle. Cantalupo je skočil v klet, začel grabiti razne predmete in jih z gnusom — kakor da bi bili okuženi — metal daleč stran od sebe. Machi se je zapičil v skladišče metlišč, se skobacal v klet, in

Nekoč je jahal po cesti bogat knez. Zagledal je, da mu prihaja nasproti Senge (priljubljeni junak mongolskih narodnih pripovedk). Pa si bogati knez domisli, da bi Sengea malo potegnil.

»Hej, Senge, pravijo, da si tako pаметen in zvit, da lahko vsakogar potegneš za nos. Daj, stori tako, da bom prisiljen razjahati svojega konja!«

Senge pogleda domišljavega kneza, malo pomisli in reče:

»Ne morem te prisiliti, da razjahaš. Toda, če stopiš zdajle s konja, te lahko prisilim, da ga boš spet zajahal.«

Pripovedka o SENGEU

Takoj skoči knez s konja in se zasmee: »No, na zemlji sem! Zdaj pa le stori, da bom spet zajahal!«

»Eh, kaj bi te silil spet na konja«, odgovori Senge, »ali ni dovolj, da sem te pripravil do tega, da si ga razjahal?«

Knez je spoznal, da ga je Senge zvito prelisičil; ozmerjal ga je z najgršimi besedami in spet zajahal. Drugega mu ni kazalo, če je hotel pot nadaljevati.

»Vidiš, knez, zdaj sem ti izpolnil še drugo željo: spet si na konju!« je še dejal Senge, se veselo nasmejal in krenil svojo pot.

Zakaj se ptice selijo

Noči so postajale vse daljše in hladnejše. Na poljih so že poželi ajdo in gozdovi so že začeli spreminjati svojo zeleno obleko. Listje je začelo rumeneti in polagoma odpadati. Preko polj pa so zavele hladne jesenske sape.

Velike jate škorcev so se že zbrale in obletavale kstanje. Na telefonskih žicah je bilo vedno več lastovic in tudi te so čebljale, le malo tiše kot škorci.

Nekega dne pa ni bilo več ne škorcev ne lastovic. Odleteli so na jug v toplejše kraje. Tudi slavec je že davno utihnil in škrijanci so se tudi že poslovili od polj in kukavice so že davno dale slovo gozdovom.

Ko se bo zglasila zima, tedaj bodo odleteli še pogorelčki in pastirice.

Eni so leteli posamič, drugi v manjših urejenih ali neurejenih skupinah, tretji, to so škorci in lastovice, pa v velikanskih jatah.

Eni so se selili samo podnevi; drugi samo ponoči, večina pa podnevi in ponoči.

Le zakaj se selijo? Mar bi nam prepevali leto in dan.

Mogoče jim je prehladno.

Zakaj pa ostanejo pri nas sinice, vrabci, strnadi in vrane?

Ali njim ni hladno? Ali imajo mogoče lastovice, škrijanci in slavci slabše perje kot sinice?

Nel!

Vsi ptiči so proti mrazu dobro zavarovani. Njihovo perje jih ščiti kot poljskega zajca njegov kozuh.

Ptice se ne selijo, ker ne bi mogle prenesti mraza, temveč zato, ker za premnoge ni več hrane tedaj, ko pride zima. Še preden je sneg pobelil naša polja in gozdove, murni ne čirikajo več, metulji ne letajo in muhe nam ne delajo več nadleže. Martinčki in kače pa so se zarili globoko v zemljo in žabe čepe na dnu močvirij.

Žuželke in njihove ličinke pa so glavna hrana številnim pticam pevkam. Kukavica bi brez kosmatih gosenic ne vzdržala. Štorkljam so žabe in martinčki vsakdanja hrana. Sinice, pa tudi vrabci, strnadi in vrane niso tako izbirični in se zadovoljijo tudi s semenjem in zrnjem. Kdor se je navadil samo na žuželke ali samo na žabe, jih mora iskati pozimi drugje, ali pa mu grozi smrt.

Lakota je torej prisilila večino ptic selivk, da zapuste naše kraje in odlete tja na jug, v sončno Dalmacijo, Grčijo in Afriko, kjer najdejo dovolj žuželk, žab in kač.

Da, zato se selijo dandanes ptice, nas pa zanima, ali so se ptice že od nekdaj selile?

Pred davnimi, davnimi časi je bilo tudi pri nas topleje, mnogo topleje kot danes. Zime se še niso oglašale in ptice so imele hrano leto in dan. Takrat se niso selile. Toda postajalo je vse hladneje. Sneg je zapadel na najvišje vrhove in pričela se je pojavljati zima. Led in sneg sta z visokih planin segala vedno globlje v dolino.

Kako pa so ptiči preživeli to hladno, ledeno dobo? V poletnih mesecih so se mogli nekateri še prebiti, toda strahotnega zimskega mraza niso mogli prenesti. Nikjer ni bilo hrane in lakota jih je prisilila, da so si šli iskati hrane drugam. Na vse strani so se selili in tisti, ki so dospeli v toplejše kraje, so ostali, drugi pa so morali poginiti. Ko pa je prišla pomlad, so se iz južnih krajev spet vrnil tja, kjer so se izlegli. Na jesen pa so morali zopet odleteti na jug. To preseljevanje se je ponavljalo leto za letom, tisočletje za tisočletjem in jim je vsakoletno potovanje prešlo že kar v meso in kri. Tudi danes, ko je ledena doba že minila, vendar so zime še vedno snežne, se na jesen odpravljajo številni krilatci na jug. Na pomlad pa se vračajo tja, kjer so se izlegli.

Nobeden od Italijanov mu ni rekel niti besede.

Končno je Polo s svojimi čevlji godrnjaje izginil v množici.

Machi je zlezel iz kleti in zavpil:

»Kapo!«

Kapo je pristopil.

S strogostjo direktorja dekliškega liceja ga je nahrulil:

»Vi ste odgovorni za vse to!«

»Jaz? Nel!« se je branil kapo.

»Ste vedeli, kaj se dogaja?«

»Ne! Nisem!« Kapo je gledal kapetanu mirno naravnost v oči. Ničesar se ni bal, saj res ni vedel ničesar.

»Res niste vedeli?«

»Nisem!«

»Kje je vaš pograd?«

»Tu!«

Pokazal je na pograd, ki je bil skoraj nad jaškom, vsekakor pa nad gorami izkopane zemlje.

»Tu? In niste vedeli?«

»Nisem!«

»Dokažite!«

Množica ju je s pritajenim dihom poslušala. Izzivalni in posmehljivi pogledi so se pasli po Machiju.

Kapo je nenadno rekel na ves glas:

»Če bi vedel, bi ušel z njimi!«

Takrat pa je bilo Machiju dovolj. Pri-

Spet je začel tuhtati in se pripravljati na tisti trenutek.

Medtem se je znočilo. Alpinci so morali prenehati z delom. Pri luknji in ob jarku, kjer je tekla rov, so postavili močno stražo.

V četrtek so nadaljevali prekopavanje. Šele zdaj so prišli tudi kosci, ki jih te dni niso pustili v bližino in pokosili vso korozi okoli kampa. K luknji so pripeljali dva zidarja, ki naj bi jo zazidala, toda pozneje so to misel opustili. Vojaki pa so rili naprej: mimo droga, pod žicami in nato naravnost proti triintrideseti. Z vsakim udarcem krampa je bilo bolj jasno, kje je začetek rova. Prav tako je bila vedno bolj jasna njegova smer: kljub ovinkom je bil tudi pod bleščečim soncem kakor strela, hiteča v korozi.

Vicedomini je stal na sentineli blizu droga. Okrog njega so skakali tenenteji z Machijem, karabinjeri in neka skupina višjih karabinjerskih oficirjev, ki je prišla iz Vidma na komisijski ogled.

»Morali so imeti arhitekta, ki jim je

• Ti čevlji tukaj so pa moji! Lej jih lej, končno! Moji so, res so moji!

SEDEM DNI V BUDIMPEŠTI

(Nadaljevanje s 3. strani)

Josifa Visarionoviča Stalina podirajo. In da tega ne bi videl? Mož z največ spomeniki na svetu. Mož, katerega telo je vilito v toliko ton bron. Ne utegnem priti do podatkov za priložnostno rubriko, naj bolj duhoviti izračunajo, koliko ton bron, kamna in mavca so porabili samo za Stalinove brke, ki so mi bile nekoč bolj všeč od brkov mojega deda, v čigar naročju sem zrasel. Ne zavoljo atrakcije, ne zato, da ne bi bil v teh usodnih in zgodovinskih trenutkih revnejši, se napotim v Stalinovo ulico.

To je pravi požar ogorčenja, histerije, tako izključne in tako splošne mrznje, da je z besedami ni moč izraziti. Na tisoče ljudi, razvnetih o tem naskoku na visoki in močni podstavki, je zdaj eno, vsak je tu sam v svoji mrznji. Na kamionih so pripeljali varilne aparate in temu možu v bronu, ki je postal kategorija stoletja in ne samo enega stoletja, meče množica modre plamene v zadnjico, on pa stoji stalinsko miren, dostojanstven in še strašnejši, ko mu švigajo po prsih plameni varilnega aparata in ko mu kisikovi plameni ližejo krotke in tako preizkušeno čvrste roke. Iz ozračja Pešte se razlegajo strelji in rafali, bolj veseli kakor grozni. Očitno je na peštanjskih ulicah že spregovorila smrt. Fotoreporterji pa za slavo, za dolarje, funte in ostale devize pritiskajo in snemajo trušč, histerični trušč množice. V tem trenutku bi si rad vtisnil globoko v zavest in spomin konkretno razpoloženje in nagibe enega samega človeka. Toda to je nemogoče. Vse žari, samo nebo je klasično jesensko. Mračno in tiho. Tudi jaz sovražim Stalina, saj ga imam za kaj sovražiti, ljubim, spoštujem in občudujem pa rusko in sovjetsko ljudstvo. Zavoljo oktobra 1917, zavoljo moči in ustvarjalnega duha, zavoljo Stalingrada in vsega, tja do Berlina, in zavoljo marsičesa tako dragocene za svet in za človeka. In menda zato sem medtem, ko Madžari privezujejo jeklene vrvi okrog bronastega Stalina, ko mu zadržujejo zanko okrog vratu, vznemirjen drugače kakor moj madžarski kolega, ki me spremlja, in kakor Madžari okrog mene, ker slišim in čutim gesla in mrznjo, ki ni samo protistalinistična. Nekoliko sem nesrečen zato, ker se mrznja proti Stalinu in stalinizmu spreminja v mrznjo proti ljudstvu, ki je največ trpelo pod možem v skromnem plašču. Ne utegnem vprašati, ne utegnem govoriti o tem, kajti kamioni, privezani drug k drugemu, brne, buče in hrume, da bi potegnili s podstavka bronasti kip, jeklene vrvi se trgajo, nategujejo, ta hrup in to brnenje motorjev se meša s krikom, hruščem, psovskimi množice, povsem gluhe za mitraljezne rafale in strele, o katerih pravijo ljudje, da se razlegajo od radijske postaje. Potem pa je bron zaškripal in počil. To je bil najglasnejši pok, kar sem jih kdaj slišal. Seveda se mi je to takrat samo zdelo tako.

Množice so navalile na tega bronastega hrusta brez čutov in živčnega sistema in ga začele suvati, udrihati po njem in ga praskati histerično, blazno, zmagoslavno. Vendar pa je bronasti Stalin tiral in ječal s tistim večnim, zato pa tudi mrtvim in nerazburljivim ječanjem kovine. Kovine, v kateri ostane vizuelni spomin tisočletja tudi zato, ker do-

biva, ko se stara, že banalno, zato pa nič manj lepo zelenkasto patino.

O Josife, kajne da je strašno, da ni boga in da se vse človeške moči, sile in veličine v zadnji vejici jablane tako neizbrisno iztrošijo? Da, boga ni. Ali si ravnal prav, ko si obrnil bogoslovju hrbet? Ali si ravnal prav še dostikrat v življenju? Občudoval sem te, ko si odgovarjal meščanskim novinarjem, „da“, „ne“, „vsekakor“. Toda... grešno je triumfirati. Gledam samo tvoje bronaste škornje, tiste, ki so bili nekoč mehki in lahki. Jaz, skojec, sem bil prepričan, da jih tudi sredi poletja ne sezuješ, ker si voditelj mednarodnega proletariata in ker držiš v rokah zastavo svetovnega socializma. Verjemi mi, mislil sem, da imaš toliko dela, da niti spati ne utegneš in da v teh škornjih samo zadremleš dve ali tri ure med udarci kremelske ure v tej ali oni kremeljski sobani in da morajo zato biti tvoji škornji mehki in lahki. Toda Madžari kriče: „Tudi škornje mu sezuje, tudi škornje! Škornji nas tlačijo!“

Škornji ne bi bili škornji, če bi jih lahko vsakršni fantiči tako z lahkoto odtrgali in hodili po njih.

V tem ko bron zveni, v tem deliriju množic, v tej histeriji mrznje pa se pokanje v mestu množi, ne preneha, širi se tudi prostorno; in ne morem si kaj, da ne bi vprašal madžarskega komunista: „Dobro, tovariš, Stalin in stalinizem, to je v redu, tudi jaz sem proti njemu. Toda zakaj istovetite Stalina s sedanjo Sovjetsko zvezo in ruskim ljudstvom? Veste, jaz izmed vseh čustev, izmed vseh ideologij najbolj sovražim šovinizem in nacionalizem. In tu ga slišim.“

„Prav pravite, v tem razpoloženju množic je zdaj tudi nekaj nacionalizma in šovinizma. Razumeti pa morate, da je pri nas na Madžarskem stalinizem ubijal in teptal najbolj elementarna narodna čustva. Mi smo Madžari, predvsem Madžari, ker nas je malo na svetu. Tako smo se tudi obdržali na

tem zemljepisnem mestu, kjer smo. V teh trenutkih, ko madžarski narod odločno obračunava s stalinizmom, je povsem naravno, da pridejo na površje in do izraza tudi reakcionarna razpoloženja.“

In tako, v tem smislu je govoril madžarski komunist, jaz pa sem ostal zamišljen in zaskrbljen. In tako utrujen, da me niti poklicna vnaša ni več mogla zadržati, da ne bi odšel s trga.

Pozneje pa sem se vendarle brez zgub in z bogastvom, na katero sem tako slavohtepen, da čutim nekakšen metafizični strah za svojo ne samo literarno usodo, napotil na Marget Sziget. V hotelu je vse kakor običajno, tujci, sami tujci, slastno večerjajo, le služinčad je madžarska. Torej klasičen, reprezentativen socialistični „hotel“. Jazz-orkester igra tango „ljubosumnosti“. Diplomati, delegati in trgovci prek narodnih zastavic na mizah koketirajo s prostitutkami, ki s pričeskami posnemajo Parižanke. Vse je vsakdanje in običajno tu na Marget Szigetu. Ta kontrapunkt je življenje in potrdilo njegove neuničljivosti. Toda jaz sovražim takšen realizem in mislim na fante, ki streljajo in ki se streljajo po ulicah Pešte.

24. oktober

Štirindvajseti oktober, zjutraj. Zaskrbljen sem, iz daljave je slišati kdaj pa kdaj kratak rafal. Takoj se napotim v mesto. V restavraciji po zadnji modi oblečene babe grizljajo sladkor, potem pa ga s senilno gracioznostjo zalivajo s čajem. Med njimi je nekaj budimpeštanskih dam z modrimi lisami pod očmi. To jutro, kakor tudi vsako jutro, so aristokratske, odbijajoče dostojanstvene. Na okno se je naslonil meglen jesenski dan. Natakari je neobičajno ljubezniv z menoj. Ko sem mu podpisoval svoj delegatski račun, mi je v ruskem jeziku, slabšem od mojega, pomembno rekel:

„Ali veste, da je radio Novi Sad sinoči

poročal: „Če bi se ruske čete vmešale v madžarske zadeve, bo jugoslovanska vojska prestopila madžarsko mejo in začela akcijo.“

„To ni res. Jugoslovanske čete v nobenem primeru ne bodo vkorakale na Madžarsko. Mi se ne vmešavamo v notranje zadeve nikogar,“ sem rekel odločno in ga razočaral. Spomnil pa sem se besed iz aprila 1941: „Jugoslovanska vojska je dvanajst kilometrov daleč od Sofije.“

Podobne asociacije je razbilo nekaj granat iz tankovskih topov. Kadar spregovore topovi, to pomeni, da se začne prava vojna, klasična vojna, kajti ulične boje in barikade si mislim tudi s težkimi mitraljezi. Toda moja tehnična zavest je tako zaostala, da s takšnimi položaji povezujem topove samo še za film. Nekdo me je poklical po telefonu. Hitim k vratarju. Moj sinočnji znanec Toman Pal iz Novega Sada mi ves razburjen sporoča: „Imre Nagy je postal sinoči predsednik vlade in imel govor, v katerem poziva prebivalstvo k redu in izjavlja, da bo njegova vlada stopila pred skupščino z novo deklaracijo na podlagi njegovega programa iz julija 1953, da bo uveljavljala politiko enakopravnosti s Sovjetsko zvezo, politiko gospodarskega napredka dežele in da si bo prizadevala najti svojo, madžarsko pot v socializmu. Sovjetsko vlado je naprosila, naj pošlje svoje čete, katerih nastop naj bi prekrizal protirevolucionarne in profašistične naklepe ljudi, ki bi radi upostavili stari red. Vlada je upostavila naglo sodišče. V mestu je razglašeno obsedno stanje. Ljudje do 14. ure ne smejo na ulice, meje so zaprte. V Politburo so kooptirali več novih članov: Imre Nagy, Zoltan Szanto, Kadar Janos in drugi. Gerő je ostal generalni sekretar PMD. Sovjetske čete že operirajo, uradno davi od štirih. Davi navsezgodaj so se začeli boji v tovarnah obutve, v katerih dela kakih 40.000 delavcev. Madžarska vojska se obotavlja. Vsi pripovedujejo, da je prišlo do spopada med madžarskimi in sovjetskimi četami. Upori in boji tudi v drugih mestih Madžarske. Ljudje pripovedujejo, da so padlega študenta, prvo žrtev, ki je padla v radijski postaji, zavili v zastavo in ga odnesli pred knjižarno „Szabad Nepa“, ki so jo razbili in demolirali. Po ulicah srditi spopadi med uporniki in sovjetskimi enotami. Demonstracije po ulicah pa ne prenehajo, čeprav kose mitraljezi po njih.“

Nisem vedel, da se je moja slutnja uresničila. Nekaj se začneja, ne, ne, samo sklepov nikar povzemati. Razen enega: danes ne morem v mesto. V mestu regljajo mitraljezi, tu, v hotelu, je nastala panika. Treba je najti ravnotežje med to pretresljivo demonstracijo smrti in zame neprepričljivim tolikšnim strahom pred njo. Ne zato, ker sem pogumen, za to vrlino se ne čutim slavohtelnega. Stopim pred hotel. Na nekem avtomobilu vidim črko „C“ in večmestno številko. Razveselim se: avto je iz Srbije. Kmalu sem ves vznemirjen stiskal roke tovarišem iz Beograda, predstavnikom podjetja „Jugodrho“, predstavnikom OLO Zrenjanina. Posebno sem bil vesel, ko sem zagledal med njimi svojega starega skojevskega tovariša Milana Pribića, zdaj že tako plešastega predsednika Okrajnega ljudskega odbora, da bi tudi zaradi sebe prikril, da sva menda istih let. Toda Pribić se smeje, češ da je njegovo edino orožje žepni nožič in da je prepričan, da za začetek to zadostuje. Sicer pa je bil to zmerom jugoslovanski začetek.

(Nadaljevanje sledi)

Ivje in sneg dajeta sliko naši poznojesenski pokrajini

mazal je kapu dve zveneči klobuti. Kapo si je zaščitil glavo z rokami in zatulil:

»Nisem vedel! Nisem vedel!«

Machiju pa se je po prvih udarcih razvil bes. S pestmi je treskal po kapu, da je padalo po glavi, po plečih in po hrbtu. Ob vsakem udarcu je zakričal:

»Ná! Láznívec! Ná! Za norca nas ima! Ná! Ná!«

Medtem je Cantalupo odkril vhod v klet. Zgrabili so Pola in Lojzeta — Vaneč je bil v delavnici — in ju prignali k Machiju. Pričeli so tepsti še ta dva. Korobači so švigali in se pletli okrog njihovih nog, života in glave. Kapo je jokal in še vedno ponavljal svoj »nisem vedel!« Tudi Polo je jokal in presunljivo kričal. Mnogi so spet zasumili, da je zblaznel. Lojze pa je bil kakor iz kamna. Tudi ko so ga vrgli na tla in ga z vso silo brcali v želodec, v hrbet in v glavo, ni dal glasu od sebe.

Nato so jih odvedli h kolu v osredku kampa. Hoditi niso mogli. Bili so vsi marogasti. Kapove oči so bile krvave.

Milochi je dobil nalog, da odnese in pregleda »trofeje«, nagrmdane v kleti.

Polo, Lojze in kapo so viseli na kolu ob močni straži.

Karabinjeri so več ur odnašali trofeje.

Pod noč so postavili straže pri jašku, ob zasutem rovu in ob izhodu v koruzi. Tudi zasutemu teleskopu niso zaupali.

Stražili so pred vsemi vhodi v barake,

ki so bile še vedno blokirane. Nočne patrolje so odpirale tla barak in jih razsvetljevale. Napovedali so, da bodo v steno vseh barak napravili velike luknje, skozi katere bodo imeli ponoči pregled čez kleti. Kotle so še vedno nosili pred barake.

Rogač in Poženel — slednji je bil v novem komiteju — sta bila na delu. Mislila sta na nevarnosti, ki so jim grozile. Peter pa se je oprl na Rogača kakor prej na brata in mu pomagal. Najbolj so se bali zasliševanja in mučenja: lahko bi koga zloмили in potem bi se organizacija sesedla kakor pečena zgradba. In še nekaj jih je skrbelo: trofeje. Med njimi so bile srajce in robci z monogrami, gavetke s številkami, škatle od paketov z naslovi in imeni. Po tej sledi bi lahko daleč prišli. Rogač se je sicer takoj po begu še enkrat spustil v rov in odstranil razne izdajalske stvari, zaradi katerih so se mnogim ježili lasje, toda kdo bi vse to pregledal! V dveh mesecih so nagrmdili toliko stvari, da bi jih morali zdaj z vozovi odvažati. Edino upanje jim je bilo, da so poverili preiskavo trofej Milochiju. Zanj so vedeli, da ne bo niti poskušal kaj odkriti.

Zvečer so teleskopci natančno preiskali Polove in Lojzove stvari. Pri Polu so našli blatno, po zemlji dišečo srajco. Niso vedeli, kam z njo. Peter jo je v naglici zalučal v stranišče.

Od stranišča pa je — že v trdi temi — smuknil k ograji, za katero je bil kol. Zažvižgal je partizansko:

»Za vasjo je čredo pasla
vsa vesela dan na dan — — —«

Potem pa je zavpil: »Držite se!«

In že je izginil v temici med barakami.

Z nestrpnostjo je kampo pričakoval naslednjega jutra in novih ukrepov komande. Teleskopce je močno skrbela smer teh ukrepov. Jih bodo odkrili ali ne?

Komaj se je drugega dne zdanilo, so pričeli s preiskavami po barakah. Zlasti so se vrgli na kleti. V triinšestdeseti so pretipali celo vsak pograd. Jašek v kleti so zacementirali, četudi je bil rov zasut. V stene barak na nagnjenih tleh so napravili velike luknje za obhodne straže. Teleskopci so bili veseli teh ukrepov: bili so bolj zavarovanje pred novim begom kakor pa iskanje tistih, ki so pomagali osmorici.

Tudi vesti o pregledovanju trofej so bile ugodne. Karabinjeri so preklinjaje zmetali vse v skladišni prostor in ga zaklenili. Pogledal ni nihče ničesar.

Naslednjega jutra so se vrnili v barako Polo, Lojze in kapo. Zasliševali jih niso. Proti poldnevju so celo odprli barake in umaknili straže od njih.

Po štirih dneh so se ljudje spet nemo-

teno vsuli iz barak. Najprej so stekli k rovu za triinšestdeseto. Gledali so široki jarek, ki se je vil od barake do koruze. Tod je teklo rov. Tla so bila razrita. Močni odtisi tolkačev so bili videti na dnu jarka in ob robovih. Štiriinšestdeset metrov so izkopali, je nekdo povedal. Ogle dovali so si vse nadrobnosti in se niso mogli ločiti od tega jarka in te zemlje... Komaj so eni odšli, je že prišla druga skupina, za njo tretja, četrta, peta, pa spet tisti, ki so sicer že vse videli, a jih je neznana sila znova pritegnila na ta sončni pas med žico in barako. Rakovčani so bili kuhani in pečeni pri teleskopu, kakor pred meseci za barako, ki je imela najlepši razgled na polja.

Stanovalce triinšestdesete je ves kampo občudoval. Niso je tenenteji zaman krstili »Baracca famosa«. A tudi sami so se tega močno zavedali. Najbolj glasen je bil Muhar, ki je stalno krožil okrog jarka in zbranim gručam pripovedoval o pobeglih. Rad je govoril o Črtu in o tem, kako sta pulila travo:

»Pogosto sem videl Črta z nekimi deščicami. Vprašal sem ga: 'Kam greš s tem?' — 'Kuril bom.' — 'Kje boš kuril? Te bo Cantalupo dal na kol.' — Črt pa je že izginil. Venomer je govoril: 'Kuril bom. Kuril bom.' Ognja pa nikjer.

In Muhar se je naglas krohotal.

(Nadaljevanje sledi)

Število prašičev je padlo

Septembrsko štetje prašičev kaže, da je skupno število prašičev v državi za 156.800 komadov nižje, kot je bilo pri lanskem septembrskem štetju. Podrobnejša primerjava kaže, da je padanje števila prašičev takorekoč že pri kraju in da bo od najnižje stopnje, ko so meseca junija našli le še 252.296 plemenskih svinj, število prašičev spet pričelo rasti, Septembra so našli že 267.370 plemenskih svinj, od katerih jih je bilo 119.146 brejih. Posledica tega bo, da bo čez zimo pričelo število pujskov naraščati in da na prihodnjo jesen verjetno ne bo manj pitancev na trgu, kakor jih je letos jeseni.

Brez pridržka pa iz tega štetja lahko sklepamo, da bo do prihodnje jeseni povpraševanje za pitanci zelo živahno. Število opitanih in pitovnih prašičev je bilo pri zadnjem štetju za okroglo 40.000 (5,6 %) nižje od lanskega septembrskega štetja. Prav tako je v primerjavi s septembrom 1955 nižje število od 8 tednov do pol leta starih prašičev ali tekačev (za 80.000 ali 6,8 %) in pujskov (za 15.500 ali 2,8 %). Od pitancev in tekačev bo šlo v prihodnjih treh mesecih dobršno število v domači zakolj. Zato je pričakovati da bodo pitanci čez zimo sedanjost cenili držali in da se utegne ta proti poletju, ko je pričakovati še boljše sezono turizma kot letos, še popraviti.

Koliko bo do prihodnjega poletja za kmeta ugodni razvoj na trgu s pitanci vplival tudi pri nas na Koroškem, je seveda drugo vprašanje. Zaenkrat je položaj tak, da ima Nižja Avstrijska, ki v glavnem zalaga Dunaj, z 209.800 pitanci skoraj tretjino pitancev. Isti del ima tudi tekačev. Skupno z viški pitancev Zgornje Avstrijske in Štajerske bodo v prihodnjih tednih potrebe Dunaja krite. Večje povpraševanje za pitanci s strani Dunaja je pričakovati v prvem četrtletju prihodnjega leta. Pričakovati pa je povpraševanje tudi iz Predarlške, Tirolske in Solnograške, ki imajo skupno okoli 20.000 (11,5 %) manj prašičev, kot so jih imele lani v tem času. Na Koroškem trgu

samem pa do poletja ni pričakovati vidnejšega povpraševanja, kajti tu je samo za ca. 9.600 (4 %) manj prašičev.

Tja do spomladi je pričakovati tudi še živahno povpraševanje za pujski. To potrjuje že na splošno nižje število brejih svinj v zveznem merilu, poleg tega pa še izredno nizko število brejih svinj in pujskov na Štajerskem ter navada, da hoče ob živahnem povpraševanju vsak kmet čim več pitati. Z rejo plemenskih svinj in pujskov za prodajo se že od nekdaj najbolj bavi Zgornja Avstrijska, vendar bo v prihodnjih mesecih komaj zadostila lastnemu povpraševanju po pujskih in potrebam Nižje Avstrijske, kjer je po podatkih, ki so na razpolago, razmerje med

brejimi svinjami in skupnim številom prašičev slabše od državnega povprečja.

Po vsem tem, kar se da sklepati iz sedanjega položaja v avstrijski prašičereji, smemo reči, da do prihodnje jeseni lahko precej mirne duše pitamo. V mnogih krajih bomo s pitanjem dobili krompir boljše poplačan, kakor pa s prodajo žganjarni. Svariti pa je treba pred nepremišljenim povečanjem pripusta svinj z namenom, da bi pujske redili in pitali za prihodnjo zimo. Če gre sedanjí razvoj normalno naprej, bodo od prihodnje zime, se pravi od zime 1957/58 naprej naraščale težave pri vnovčenju prašičev po rentabilnih cenah.

Blaž Singer

Čiste sestoje spremenimo v mešani gozd

Gozd gojimo z določenim gospodarskim ciljem, s katerim hočemo doseči dvig njegove donosnosti tako po kakovosti kot po količini. Oboje pa dosežemo le takrat, če so dane gozdu potrebne prirodne (biološke) osnove, se pravi, če raste gozd na tleh, ki ustrezajo gozdnemu drevju.

Sodobno gozdarstvo teži k ustvarjanju takega tipa gozda, ki bo združeval obe načeli: prirodno in gospodarsko! Le tak prirodni gozd bo najbolj odporen in trajno donosen.

Pri nas imamo mnogo neprirodnih gozdov, raztresenih po večjih ali manjših kompleksih, kjer rastišča slabijo, nezadržano hira in kvarijo tla do lastnega uničenja. V neprirodnem gozdu prirašča manj in manj lesa.

Pod vplivom zmotnih in kratkovidnih naukov v preteklosti so smrekov gozd skozi več pokolenj umetno gojili tudi na neprirodnih rastiščih v nižavju. Smrekov gozd se tam slabo razvija in na mnogih krajih propada; postaja žrtev raznih škodljivih insektov, predvsem smrekove osice in lubadarja. Na bivših poljedelskih površinah pa ga napada rdeča gnoloba.

Iz preteklosti imamo tudi še navado, da sekamo gozd na golo (frate) in to velikokrat na površinah, kjer je dobro uspeval naravni mešani gozd smreke, jelke in bukve. Namesto tega nastajajo po posekah čisti smrekovi enodobni sestoje. Dokazano pa je, da smreka v prvi generaciji res dobro uspeva in daje visok dohodek, zlasti na takih tleh, kjer je prej rastla bukev. V drugi generaciji pa se prične narava maščevati za nasilne neprirodne spremembe. V čistem smrekovem gozdu se vrstijo velike kalamitete, podrtije vsled viharjev in snega, pojavijo se razni škodljivci in bolezni. Tudi sicer na videz še ohranjeni in zdravi smrekovi sestoje pričnejo zaradi zakisanosti tal pešati v prirastku. Znanstvena raziskovanja dokazujejo, da se zmanjša prirastek že v drugi generaciji za 20 do 40 %. Les se ne redi. Debeline je vedno manj.

Pred gozdarje se postavlja velika in odgovorna naloga, da zaustavijo ta napredujoča razredjanja v gozdu in izvedejo potrebne ukrepe za zopetno obnovo naravnih mešanih gozdov. Cilj sodobnih gojitvenih ukrepov v gozdu naj bi bil podsetev ali podsadnja umetnih čistih smrekovih sestojev z drugimi drevesnimi vrstami, ki so domače in jim tla ustrezajo. To imenujemo premeno ali konverzijo gozda.

V praktično delo nas uvaža knjižica inž. Miklavžiča »Premena umetnih nižinskih sestojev«, ki jo je založila »Kmečka knjiga« že leta 1954. Pripomniti pa moramo, da s premeno ni mišljena iztrebitev smreke, temveč le njena omejitev na prirodna rastišča.

Razen tega imamo pri nas še druge gozdove, ki jih moramo postopoma premeniti v mešane prirodne in gospodarske sestoje. To so na primer obsežna območja borovih čistih sestojev po naših »Dobrovah«. Čiste borove sestoje spremenimo v donosen gozd s podsadnjo in podsetvijo gabra, hrasta, lipe, kostanja in breze. Taka premena je že marsikje pokazala zadovoljive uspehe.

Velikega gospodarskega pomena je tudi premena bukovih panjevskih gozdov, ki zavzemajo znatne površine naših kmečkih gozdov. Panjevska bukva, ki nastaja iz poganjkov iz panjev, štorov, daje izredno nizek pridelek in nič tehničnega lesa. Lep primer uspele premene bukovih panjevskih gozdov v visok gozd s podsadnjo in podsetvijo z jelko, smreko, kostanjem in javorjem je viden v gozdovih Besnice nad Kranjem.

Tako vidimo, kako je že v sami prirodi premena potrebna. Z njo pa izboljšujemo tudi gospodarsko vrednost kmečkih gozdov in si zagotovimo trajno sečnjo potrebnega lesa. Seveda moramo izvajati vsa dela strokovno in po dolgoročnem načrtu. Premena čistih smrekovih, borovih ali bukovih sestojev je sicer predvsem stvar kmeta in oddelka za gozdarstvo pri kmetijski zbornici. Spričo velike nujnosti pristopa k temu delu pa bi bilo prav in dobro, če bi se za strokovno pomoč in premeno v gozdu pričele brigati sosesčine in vaške skupnosti. Zaloge lesa v kmečkih gozdovih pojemajo, sleherni kmetija pa potrebuje iz leta v leto več lesa, kajti brez njega se bo gospodarsko le težko držala nad vodo.

(po inž. Franju Jurharju)

RAZNE OBJAVE

Občni zbor kmetijske zbornice

Danes popoldne ob 14. uri se bo v Kuharjevem dvorcu v Celovcu prvič sestal na volitvah 11. nov. 1956 izvoljeni občni zbor kmetijske zbornice, da izvoli prezidenta zbornice, njegove tri namestnike ter določi potrebne strokovne odbore in njihove člane. Po številu mandatov bo dobil Bauernbund prezidenta in 2 viceprezidenta, glede tretjega viceprezidenta se bosta morala zediniti Arbeitsbauernbund in Freiheitliche Bauernschaft.

Znižanje obrestne mere pri posojilih za pogozdovanje

Ministrski svet je s sklepom znižal obrestno mero pri posojilih za pogozdovanje na 3 1/2 % v vseh primerih pogozdovanja, kjer se prej zemlja obdelala ali pognojila s stroji. Posojila je treba vrniti v teku 30 let, v prvih 5 letih posojil ni treba vračati.

Z istim sklepom je bila obrestna mera pri posojilih za gradnjo gozdnih poti znižana od 5 na 3 1/2 % v vseh primerih, kjer je graditelj gozdno posestvo ali skupina kmečkih interesentov.

Sejmi za plemensko živino

V petek, 7. decembra bo v Št. Vidu ob Glini plemenski sejem za merjase in svine nemške žlahtne in nemške oplemenjene pasme.

V petek, dne 14. decembra bo v Trgu (Feldkirchen) sejem za plemensko živino pincgavske pasme (biki, krave in telice).

Splošni živinski sejm

V ponedeljek, 3. decembra bo v Vellkovicu splošni živinski sejem. Enak sejem bo v sredo, 12. decembra, v Wolfsbergu.

Gozdarski tečaj v Osojah

Od 3. do 8. decembra bo v gozdarskem izobraževališču v Osojah gozdarski tečaj za kmetijske vajence celovškega okraja.

Cena plemenske živine

Na zadnjem sejmu za plemensko živino marijadvorske pasme v Št. Vidu so za biko dosegli ceno od 4.960 do 19.100 šil., za krave 5.980 do 6.530 in za telice 4.750 do 6.110 šil.

Kmetijska predavanja v okviru slovenskih oddaj radia Celovec

V oddaji »Za našo vas«, ki jo ima slovenski oddelek radia Celovec vsak ponedeljek od 14.00 — 14.30 ure, bodo v decembru naslednja predavanja:

- 3. decembra: Zboljšajmo rodovitnost zemlje
- 10. decembra: Razmišljanja o soji
- 17. decembra: Vsakodnevna nega in oskrba traktorja

V kmečkem gozdu še vedno prekomerne sečnje

Kakor vidimo iz tozadevnih poročil, so v prvem polletju 1956 posekali v Avstriji manj lesa, kakor v istem obdobju preteklega leta. Še vedno pa se preko mere seka kmečki gozd. Po površini zajema 34 % celokupne gozdne površine, iz njega pa je prišlo 49 % lesa. Te prekomerne sečnje v kmečkem gozdu trajajo že več let. Strokovnjaki so mnenja, da je zaradi tega padla zaloga lesa v kmečkem gozdu na 100 m³ na hektar, medtem ko v veleposestniškem gozdu še vedno znaša okoli 300 m³ na hektar.

V zadnjih 20 letih se je gozdna površina v državi povečala za 200.000 ha. Povečanju je vzrok zasajanje in zaraščanje z lesom doslej kmetijsko rabljenih zemljišč.

Ejdije pijejo več mleka

Skladno z naraščanjem tržne proizvodnje mleka raste tudi njegova potrošnja. Mestno in industrijsko prebivalstvo pije iz leta v leto več mleka. To potrjujejo podatki mlekarn, ki zalagajo to prebivalstvo z mlekom. Po teh podatkih je v letu 1953 znašala potrošnja na prebivalca 107,6 kg pitnega mleka, v letu 1955 pa je ena oseba popila povprečno 113,5 kg mleka. Dnevna potrošnja mleka je potemtakem znašala ca. 1/3 l na osebo.

Potrošnja presnega masla je bila v preteklem letu za 22 % višja od potrošnje 1937.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Kdaj in kako dajemo na mizo pijače?

Tudi za streženje s pijačami veljajo določena pravila. V začetku obeda dajemo na mizo lažje, nato vedno težje pijače. K začetni jedi in ribam damo lahko belo vino, najboljše je polsladko. K sladkovodnim ribam se prilega rizling ali podobno vino. Mesne jedi, zlasti pečenke, terjajo rdeče vino, k divjačini se prilega težko rdeče ali črno vino. Sladko ali južno vino (desertno) serviramo k sladicam, k desertu in južnemu sadju. Po pečenki, zlasti perutnini postrežemo s šampanjcem, seveda, če z njim sploh serviramo. Tedaj je tudi čas za napitnice in govore.

Liker ponudimo po črni kavi. Pred obedom serviramo aperitif, ki zbujajo apetit. Pivo nudimo pred juho, k juhi in k siru. Na mizi naj bo tudi vedno mineralna voda in razni sadni sokovi.

Pijače imajo pravi okus šele, če so primerno ohlajene. V splošnem zahteva lažje in belo vino nižjo, težje in črno vino pa višjo temperaturo.

Vino prinesemo k mizi na pladnju. Težje rdeče vino ima vedno usedline; prenašati ga moramo zelo pazljivo, da se usedline ne dvignejo in ne postane vino motno. Originalne steklenice odpečatimo šele vpričo gosta, izvlečemo iz njih zamašek, steklenice obrišemo in točimo. Doma odpremo steklenico lahko že prej.

Vino točimo vedno od desne strani. Prve kapljice natočimo vedno sebi (morebitni ostanki zamaška), nato šele drugim. Pri večjih omizjih točimo vino po vrsti. Če opazimo v vinu drobec zamaška, odnesemo kozarec in prinesemo drugega. Kozarce ne napolnimo do vrha, ker uha-ja aroma iz vina. Iz prepolnega kozarca se vino tudi rado razliva. Pri točenju ne naslonimo steklenice na rob kozarca; ko

pa je kozarec natočen, steklenico hitro zasučemo, da se kapljica ne pocedi po prtu. Med nalivanjem stoji kozarec na mizi, pomaknemo ga lahko na mesto, ki je gostu priročno.

Za vsako vrsto vina prinesemo druge kozarce ali jih uporabimo, če so že na mizi. Odrabljene odnesemo. Peneče se vino postavimo nazaj v hladilnik ali na led, belo vino pod tekočo vodo, rdeče pa na podstavek na servirni mizici. Pri manjših in domačih družinah pa ostanejo steklenice na mizi. Ko prenehamo točiti, je priporočljivo vino zamašiti posebno belo, ker zrak nanj kvarno vpliva.

Pivo serviramo v čašah ali ga nalivamo iz steklenice. Točimo ga z viška, da se peni. Liker točimo v kozarčke na podstavkih. K likerju ponudimo še kozarec vode. Mineralno vodo prinesemo na mizo v originalnih steklenicah.

Orchova torta

V porcelanasti skledi vmešamo 5 dkg masla, dodamo 12 dkg sladkorja in eno jajce, dodamo 5 dkg naribane čokolade in nekaj naribane limonine lupine. Vse skupaj mešamo tako dolgo, da postane zmes penasta. Nato zamešamo v 18 dkg moke in 18 dkg zmletih orehov zavitek pecilnega praška in nato skupaj s četrt litra mleka zmešamo k vmešanemu maslu. Zmes stresemo v dobro namazan in z moko posipan tortni pekač ter pečemo počasi v pečici. Ohlajeno torto prerežemo in jo namažemo z naslednjim nadevom: 8 dkg masla, 8 dkg sladkorja, jajce, 15 dkg orehov, zavitek vanilijevega sladkorja in 2 do 3 čajne žličke mleka. Vse skupaj dobro zmešamo in torto namažemo.

Iz ministrskega sveta:

Zvišanje rent vojnim žrtvam že januarja

Na torkovem zasedanju ministrskega sveta je bilo sprejetih več osnutkov in predlogov. Tako je ministrski svet potrdil osnutek o spremembi zakona za oskrbovanje vojnih žrtev. Po novem zakonu bodo zvišali rente vojnih žrtev v dveh rokih. Prvi rok stopi v veljavo 1. januarja 1957 in je v ta namen predvidenih 120 milijonov šilingov, ki so že upoštevani v proračunu za leto 1957. Za zvišanje rent v drugem roku, ki stopi v veljavo 1. januarja 1958, je predvideno skupno zvišanje za 320 milijonov šilingov.

Zvezni kancler Raab je poročal, da ima Avstrija na razpolago še 20 milijonov šilingov Marshallove pomoči. Vendar mora glede uporabe te vsote še razpravljati z vlado ZDA. Naša vlada predlaga, da bi

10 milijonov šilingov uporabili za pomoč beguncem iz Madžarske.

Minister za zunanje zadeve Figl je dejal, da nosijo stroške za pošiljanje policijskih enot na Bližnji vzhod vse članice OZN. Na Avstrijo odpade 36.000 dolarjev. Ministrski svet je privolil, da določeno vsoto prenakažejo Združenim narodom.

Na predlog ministra za prosveto je bil sprejet osnutek zakona, po katerem se veljavnost zveznega zakona k izvedbi člena 26 avstrijske državne pogodbe, ki zadeva imovinske pravice Cerkve, podaljša za eno leto.

Ministrski svet je na tem zasedanju ustregel tudi želji protestantske Cerkve, da lahko namesti v vojaščini svoje vojaške dušne pastirje.

Kako bodo razdelili gospodarsko pomoč

Za gospodarsko leto 1956/57 ima Avstrija iz sredstev za gospodarsko obnovo Evrope (ERP) na razpolago 1050 milijonov šilingov, ki jih bo po izjavi zveznega kanclerja Raaba razdelila po naslednji razpredelnici: 787 milijonov šilingov dobita industrija in obrt, 110 milijonov je namenjenih za tujski promet, ostalih 153 milijonov pa nameravajo izdati za kmetijstvo, gozdarstvo in tako imenovani eksportni fond.

Iz razdelitve na posamezne zvezne dežele je razvidno, da bodo šla tokrat ta sredstva v pretežni meri v pokrajine, ki so bile v povojnih letih pod sovjetsko zasedbo. Tako dobijo te pokrajine iz sredstev za industrijo in obrt 504,5 milijona šilingov ali 72,1 %, iz sredstev za tujski promet pa 43,05 milijona šilingov odnosno 39,2 %. Nekoliko bolj bo tokrat upoštevana tudi Koroška, kateri so iz sredstev za industrijo in obrt namenili 118,8 milijona šilingov ali 16,9 % in iz sredstev za tujski promet 4,42 milijona šilingov odnosno 4 %.

Pričakujemo, da bo na Koroškem ta denar v primerni meri služil zlasti južnim predelom dežele, ki so jih doslej vedno in povsod zanemarjali in zapostavljali, medtem ko so severnim kra-

jem nudili vso pomoč ter jim tako omogočili široko izgradnjo in modernizacijo industrije, obrti in tudi kmetijstva. Kajti zadnji čas bi bil, da bi končno prenehali s takim krivičnim razlikovanjem, katerega posledica je očitna zaostalost vsega gospodarstva v južnem predelu dežele, katerega so še do pred nedavnim smatrali za enakega ozemlju, ki je bilo pod sovjetsko zasedbo. Na merodajnih činiteljih je torej, da zdaj vsaj delno popravijo krivico, ki je bila našim krajem prizadejana s tem, da so z njimi ravnali prav po mačehovsko, ker so pač naše ljudstvo smatrali za državljane druge vrste.

Drago so plačali sramotni pohod

Angleški minister je le mimogrede omenil v Spodnjem domu, da je stal pohod na Suez Anglijo »samo« 35 do 45 milijonov funtov šterlingov. Vendar laburistov s tem ni prepričal. Tako je poslanec Wilson navedel, da je škoda znatno večja, ako upoštevamo vse posledice, ki so nastale v zvezi s suezsko krizo. Predvsem je prizadeta dežela zaradi otežkočene preskrbe s petrolejem. Wilson je

Poletna olimpiada v Melbournu

Vsi se še dobro spominjamo zimskih olimpijskih iger v Cortini d'Ampezzo, ko je naš radio dnevno poročal o čudovitih uspehih avstrijskih smučarjev, predvsem Tonija Sailerja. Pred kratkim pa je v Melbournu v Avstraliji zagorel olimpijski ogenj in naznanil vsemu svetu, da so se zbrali športniki iz skoraj vsega sveta, da se pomerijo v plemenitem tekmovanju in pokažejo svoje vrline. Začele so se namreč poletne olimpijske igre, ki so vsake štiri leta v drugi državi.

Olimpijske igre bodo sicer stale Melbournu 5,5 milijona funtov šterlingov. To pa ni vstran vržen denar, zakaj po olimpiadi bo ostala lepa olimpijska vas, kjer

navedel, da znašajo nastali stroški najmanj 200 do 300 milijonov dolarjev.

Vsekakor bo morala Edenova vlada globoko poseči v zlate rezerve državne blagajne, ker se posledice angleškega pohoda v Egipt čutijo v Angliji na vsakem koraku. Razen tega pa je šel po vodi še angleški ugled.

Tudi Franciji so posledice agresorskega napada vtisnile neizbrisni pečat. Izdatki pohoda grejo v nedogledne milijarde. Po nekaterih neuradnih cenitvah znašajo že sami stroški za pohod v Egipt 200 milijard frankov. Že samo vzdrževanje francoske garnizije na Cipru stane državo 100 milijonov frankov dnevno. Nazadnje pa bo tako Anglijo kakor Francijo stalo še mnogo, preden bodo zopet usposobili prekop za plovbo in popravili ostalo škodo, ki so jo povzročili s svojo pustolovščino.

Avstrijsko-jugoslovanska pogajanja o socialnem zavarovanju

V Celovcu so se minuli ponedeljek sestali predstavniki socialnega zavarovanja Avstrije in Jugoslavije na razgovoru o ureditvi konkretnih vprašanj v zvezi z leta 1954 v Beogradu parafiranim osnutkom sporazuma med obema državama, ki predvideva medsebojno priznanje dajatev, izvirajočih iz socialnega zavarovanja na podlagi službenega razmerja, v preteklosti in tudi za naprej. Pogajanja bodo pozneje še nadaljevali.

Kancler Raab — 65-letnik

Včeraj je obhajal kancler ing. Julius Raab svoj 65-letni življenjski jubilej. Koroški Slovenci se pridružujemo čestitkam ostalih državljanov in želimo, da bi se tudi pri realizaciji člena 7 izkazal kot mož odločnega dejanja, kot kakršnega ga slavi celotni tisk.

se bo lahko naselilo 850 družin, zraven nje pa olimpijski park, v katerem bo plavalni bazen s tribuno, na kateri je prostora za 5500 gledalcev, in še vrsta drugih športnih naprav, ki bodo služile nadaljnjemu razvoju športnega življenja v Avstraliji.

Kakor je bilo pričakovati, prevladujejo na olimpiadi ameriški športniki. Stanje po 6. dnevu olimpijskih iger je bilo naslednje: 1. ZDA 18 zlatih, 14 srebrnih in 6 bronastih kolajn; 2. Sovjetska zveza 10 zlatih, 9 srebrnih in 9 bronastih kolajn; 3. Italija 2 zlati, 1 srebrno in 3 bronaste kolajne; 4. Avstralija 2 zlati, 2 srebrni in 6 bronastih kolajn; 5. Francija 1 zlato, 1 srebrno in 2 bronasti kolajni itd. Avstrija si je priborila 1 bronasto kolajno, in sicer v veslanju. Jugoslavija je zabeležila doslej najlepši uspeh v sredo, ko je v nogometu premagala Ameriko z 9 : 1 in v vaterpolu Sovjetsko zvezo s 3 : 2.

Prebivalstvo Dunaja v številkah

Število prebivalstva na Dunaju se je v oktobru nekoliko povečalo in to na osnovi številnih priselitev. V mesecu oktobru so nadalje zaznamovali 1027 porok, 1074 rojstev in 1927 smrtnih primerov. V primerjavi z mesecem oktobrom preteklega leta je število porok na Dunaju letos padlo za 117. Število rojstev se je povečalo za 28, smrtnih slučajev pa je letos bilo 37 več kakor preteklega leta v istem času. Na Dunaj se je tekom oktobra priselilo 7502 oseb, iz Dunaja pa se jih je odselilo 5356. Število prebivalstva na Dunaju je znašalo 31. oktobra letos 1.626.339 in je tako bilo za 1293 višje kot na začetku meseca.

Proč s škodljivo literaturo

Prosvetno ministrstvo pripravlja odločne ukrepe proti poplavi najrazličnejše škodljive literature, ki se v ogromnih množinah pojavlja na knjižnem trgu. Anketa, ki jo je izvedlo prosvetno ministrstvo, je namreč pokazala, da prodajo pri nas letno okoli tri do štiri milijone zvezkov kriminalnih romanov, strip, kavbojk in drugih primerov literature, ki so brez vsake umetniške vrednosti. Vrednost prodanih del znaša okoli 25 milijonov šilingov, kar dokazuje, da se tovrstna literatura odlično prodaja in da prinaša piscem in založnikom odlične dobičke. Društvo, katerega namen je posredovati mladini dobro berilo, je organiziralo podpisovanje odprtega pisma, naslovljenega na oblasti. V tem pismu, ki ga je podpisalo skoraj milijon ljudi, zahtevajo odločne ukrepe proti uvažanju, razširjanju in izdajanju take ničvredne literature.

Torek, 4. december:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Melodije iz operet — 8.50 Igra Avgust Stanko, pojo Beneški fantje — 10.30 Jezikovni pogovori — 11.15 Za dom in žene — 12.00 Slovenske narodne — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.10 Popoldanski simfonični koncert — 17.10 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Športni tednik — 20.10 Skladbe Emila Adamiča.

Sreda, 5. december:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Kvintet Niko Štrif in Zadovoljni Kranjci — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Zabavne melodije — 13.15 V tričetrtinskem taktu — 13.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 20.00 Simfonični koncert orkestra radia Ljubljana.

Četrtek, 6. december:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Pesmice za najmlajše — 11.30 Iz slovenske orkestralne glasbe — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Trije dueti iz oper Verdija — 13.30 Popularne melodije iz orkestralne glasbe — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 17.10 Zabavna in plesna glasba — 20.10 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 7. december:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Poje zbor Slovenske filharmonije — 8.50 Koncert po željah — 10.15 Za staro in mlado, spored lahke glasbe — 11.00 Za dom in žene — 12.00 Vaški kvintet igra, pojo: Božo in Miško, Rezika in Sonja — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Od melodije do melodije — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 18.15 Slovenske narodne — 18.45 Igra tamburaški orkester — 20.15 Ciklus Beethovnovih godalnih kvartetov.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Sobota, 1. december:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi dopoldne — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Odlični izbor — 18.10 Za ljubitelje zborovske glasbe — 20.35 Revija dobre volje.

Nedelja, 2. december:

6.10 Igrajo muzikantje iz Waldviertla — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Za kmete — 9.00 Muzikalčna nedeljska promenada — 11.05 Veselo petje — veselo igranje — 13.45 Koroška lovska ura — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Glasba za srce — 19.00 Nedeljska športna poročila — 20.16 Poletne olimpijske igre v Melbournu — 20.20 Kriminalna uganka: Kdo je storilec?

Ponedeljek, 3. december:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi dopoldne — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas (slov.) — 16.15 Podeželjski venček — 18.45 Pesmi Zorka Prelovca (slov.) — 20.20 Vzemi stvar z lahke strani.

Torek, 4. december:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zdravniki v boju proti smrti in bolezni — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospo-

dinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi dopoldne — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Zdravniški vedež (slov.) — 17.15 Muzikalčno srečanje — 20.20 „Mephistopheles“; Boitova opera.

Sreda, 5. december:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi dopoldne — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. V družbi z Obirčani (slov.) — 17.15 Lepa pesem — 18.45 Spanček zaspanček, črna močica... (slov.) — 20.20 Glasbeno izobilje.

Četrtek, 6. december:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi dopoldne — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Nošenje Marije, običaj (slov.) — 15.45 Za žene — 17.15 Zabavna glasba — 20.20 Alpsko-deželska lovska ura.

Petek, 7. december:

5.35 Godba na citre — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Domovina in čas — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi dopoldne — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Akustični mladinski list (slov.) — 16.30 Pojoča mladina — 18.45 Koroške narodne pesmi (slov.) — 20.20 „Gola resnica“, slušna igra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 1. december:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Igra kvintet Jožeta Kampača — 11.30 Slovenske narodne — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Igra Avsenikov kvintet — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Glasbene uganke — 18.00 Okno v svet — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer — 21.00 Za ples in razvedrilo.

Nedelja, 2. december:

6.00 Domače pesmi in napevi za prijetno nedeljsko jutro — 7.35 Zabavne melodije — 9.00 Ponovitev javnega četrtkovnega veseliga večera — 13.30 Za našo vas — 14.00 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Mlini na Muri (reportaža) — 16.15 Zabavne melodije — 18.10 V zabavnem ritmu — 20.00 Večerni operni spored — 21.00 Kulturni razgledi — 21.15 Zabavna glasba.

Ponedeljek, 3. december:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.35 Igrajo Zadovoljni Kranjci, poje Cene Plevel, spremlja ga Avgust Stanko — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.10 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 Slovenske narodne pesmi — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 Simfonični koncert.